

Raad van Advies van Curaçao



JAARVERSLAG 2013

Inhoudsopgave

Voorwoord	8
1. De Raad van Advies	9
De wettelijke grondslag van de Raad van Advies van Curaçao	9
Een Hoog College van Staat	9
De taak van de Raad van Advies	9
De samenstelling van de Raad	9
Benoeming en ontslag in het algemeen	9
De inrichting van de werkzaamheden van de Raad	10
De ambtelijke ondersteuning	10
2. De leden van de Raad van Advies van Curaçao	11
Benoeming van de leden van de Raad van Advies van Curaçao in het algemeen	11
Benoeming van de leden van de Raad van Advies van Curaçao in de praktijk	12
Mutaties in de samenstelling in 2013	13
3. De werkzaamheden van de Raad van Advies	14
De vergaderingen van de Raad	14
Vorbereiding in werkgroepen van de Raad	14
De wijze van besluitvorming	14
Toetsingskader bij wetgevingsadvisering	15
a. De beleidsanalytische toets	15
b. De juridische toets	16
c. De wetstechnische toets	16
Vaste dicta van de Raad	17
Advisering over initiatiefontwerplandsverordeningen	17
4. De adviestaken van de Raad in de praktijk	19
Productie van de Raad	19
a. Algemeen	19
b. De advisering aan de regering (bijlage G)	19
c. De advisering aan de Staten	20
Het wetgevingstraject betreffende ontwerplandsverordeningen	20
Doorlooptijd van de adviezen	20
Verzoeken om spoedadvies	20
Kwaliteit van wetgeving	21
5. De positie van de Raad van Advies van Curaçao in ons staatsbestel	22
Algemeen	22
De onafhankelijke positie van de Raad	22

De legitimiteit van de Raad van Advies	22
Het verplicht horen van de Raad	23
Verplicht horen van de Raad ook bij rijksregelgeving en verdragen	23
Wanneer moet de Raad opnieuw gehoord worden?	24
De verplichting van de Raad om te adviseren	25
De maatschappelijke rol van de Raad	26
6. Contacten van de Raad	27
Hare Excellentie de waarnemend Gouverneur	27
Hare Excellentie de Gouverneur	27
De Raad van Ministers	27
De Minister van Algemene Zaken	27
De Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening	27
Het Ministerie van Financiën	27
De vicepresident van de Raad van State	27
Staatsraad van het Koninkrijk	27
Quadripartite adviesradenoverleg	28
Het Algemeen Pensioenfonds Curaçao	28
7. De ambtelijke ondersteuning van de Raad van Advies	29
Inleiding	29
De secretaris	29
Het Secretariaat van de Raad van Advies	29
Organisatie	29
Kennisbeleid en opleidingen	30
Ambtelijke contacten	30
8. Zelfstandigheid van de Raad	31
Begrotingsautonomie	31
Personeelsbeheer	31
9. Een aantal adviezen nader belicht	32
A. De Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2014 en de meerjarenbegroting	32
1. Algemeen	32
2. Risico's waarmee rekening dient te worden gehouden	32
a. Het normbekostigingsstelsel "Vergoeden en Verantwoorden" (V&V stelsel) in het onderwijs	32
b. Aangekondigde aanpassing van de basisverzekering ziektekosten	32
c. Kapitaalinvesteringen en exploitatiekosten	32
d. Financiering door Stichting Ontwikkeling Nederlandse Antillen	32
e. Overheidsbedrijven	33
f. Personeelslasten	33
g. Het uitblijven van de bouw van een nieuw ziekenhuis	33

B. Premie basisverzekering ziektekosten	33
1. Algemeen	33
2. Bepaalde effecten van de inkomensafhankelijke premie	33
a. De premiedruk voor gepensioneerden	34
b. Gevolgen voor bepaalde inkomensgroepen	34
c. Financiële onderbouwing opgenomen in de nota van toelichting	34
d. De zorgrekeningen genoemd in de nota van toelichting	34
e. Macro-economische effecten en koopkrachteffecten van het ontwerp	34
C. Verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd in de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering en de Landsverordening Algemene Weduwen- en wezenverzekering	35
1. Algemeen	35
2. Maatschappelijk draagvlak	35
1°. De effecten van de verhoging van de AOV-leeftijd en de overgangsregeling	35
2°. De onderbouwing van het ontwerp	36
3. Alternatieven	36
a. Kerstbonus	36
b. De kring van verzekerden	36
c. Controle en handhaving	36
d. Additionele faciliteiten	36
4. Het sociaal-economisch en maatschappelijk aspect en enkele neveneffecten	36
a. Het sociaal-economisch en maatschappelijk aspect	36
b. Enkele neveneffecten	37
1°. Wegvallen van het vooruitzicht op inkomen	37
2°. Franchise in bedrijfspensioenen	37
10. Communicatie	38
Openbaarmaking van de adviezen	38
De website van de Raad van Advies	39
11. Bijlagen	40
A. Samenstelling van de Raad van Advies van Curaçao	40
B. De werkgroepen van de Raad van Advies van Curaçao	41
C. Gedragsregels van de Raad van Advies van Curaçao ter zake omgaan met tegenstrijdige belangen	42
D. Nevenfuncties en -werkzaamheden van de Ondervoorzitter en de leden van de Raad van Advies van Curaçao per 1 september 2013	45
E. Door de Raad van Advies te gebruiken vaste dicta	47
F. Overzicht ingekomen adviesverzoeken 2012/2013 en uitgebrachte adviezen 2013	50
G. Overzicht aantal ontvangen adviesverzoeken en uitgebrachte adviezen per categorie in de jaren 2010-2013	56
H. Het wetgevingstraject betreffende ontwerplandsverordeningen	57
I. Organogram en samenstelling van het Secretariaat van de Raad van Advies van Curaçao	60

Voorwoord

In het voorwoord van ons jaarverslag 2012 hebben we stilgestaan bij de verdeling van machten en verantwoordelijkheden in een democratisch bestel zoals wij dat in Curaçao hebben. Dit model vergt dat alle spelers zich aan de afgesproken spelregels van het bestel houden en hierbij ook een grote openheid betrachten. De Raad van Advies is een van de spelers in dit veld en van deze Raad wordt verwacht dat hij zich onafhankelijk en objectief opstelt en zonder inmenging van anderen ontwerpen van wettelijke regelingen beoordeelt. Dit wordt gedaan door onder andere na te gaan of deze ontwerpen in overeenstemming zijn met de Staatsregeling, het Statuut, verdragen en algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Ook de uitvoerbaarheid van deze voorgestelde regelingen wordt aan een toetsing onderworpen. Hiertoe is aan de Raad in de Staatsregeling en in onze wetgeving een grote mate van onafhankelijkheid en objectiviteit toebedeeld ter waarborging van de kwaliteit van wetgeving.

Een zeer belangrijke voorwaarde voor het welslagen van bovenbedoeld ideaal is echter dat het parlement ook aandacht besteedt aan de inhoud van de adviezen van deze Raad en deze meeneemt in zijn overwegingen bij de beoordeling van de gepresenteerde ontwerplandsverordening.

In tegenstelling tot Nederland kennen wij niet het zogenaamde “Nader rapport” waarin de regering aangeeft op welke wijze zij met het advies van de Raad omgaat en waarin zij aan het parlement motiveert waarom zij geen gevolg wenst te geven aan het advies - indien daarvan sprake is.

Wel is decennialang de belangrijke gewoonte gegroeid dat de regering in de memorie van toelichting bij een ontwerplandsverordening aangeeft om welke redenen zij geen gevolg wenst te geven aan een bepaald onderdeel van een advies van de Raad. Deze gedachtewisseling op schrift tussen de regering en de Raad zou dan voor de Staten aanleiding kunnen zijn om dieper op de materie en het advies in te gaan.

Deze wisselwerking zou een belangrijke rol kunnen en moeten spelen tijdens de parlementaire behandeling van een ontwerplandsverordening. Via deze wisselwerking tussen de wetgevende macht en de uitvoerende macht zal ook de geïnteresseerde burger kennis kunnen nemen van alle overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan de ontwerplandsverordening die na vaststelling ook op hem van toepassing zal zijn.

Dit jaarverslag bevat een selectie van de door de Raad uitgevaardigde adviezen. Hiermee bent ook u, gewaardeerde lezer, in de gelegenheid om de adviezen van de Raad te toetsen aan de werkelijkheid van 2013 en op deze wijze tevens onderdeel te zijn van de wisselwerking die er moet bestaan tussen de regering, de wetgever en de burger bij het ontstaan van nieuwe wetgeving in onze samenleving.

1. De Raad van Advies

De wettelijke grondslag van de Raad van Advies van Curaçao

In artikel 64, eerste lid, van de Staatsregeling is bepaald dat er een Raad van Advies is. De artikelen 64 tot en met 67 van de Staatsregeling bevatten bepalingen omtrent de taken, bevoegdheden en samenstelling van de Raad, waarbij in artikel 66 van de Staatsregeling de opdracht wordt gegeven om een landsverordening tot stand te brengen waarin de inrichting, samenstelling en bevoegdheden van de Raad van Advies worden geregeld. Dit is gebeurd in de Landsverordening Raad van Advies (A.B. 2010, no. 87)¹.

Een Hoog College van Staat

De hoofdtaak van de Raad van Advies is het adviseren van de regering en de Staten over ontwerpen van wettelijke regelingen. De Raad behoort, evenals de Staten, de Algemene Rekenkamer, de Ombudsman en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba tot de zogenoemde Hoge Colleges van Staat.

Hoge Colleges van Staat zijn instituties die in de Staatsregeling zelf zijn geregeld en die hun taken onafhankelijk van de regering uitvoeren.

De taak van de Raad van Advies

De Raad van Advies is onafhankelijk adviseur van de regering. Zijn adviseerstuk is gebaseerd op artikel 64 van de Staatsregeling. Waarover de Raad adviseert, is nader uitgewerkt in de Landsverordening Raad van Advies:

- alle ontwerpen van landsverordeningen die de Gouverneur ter goedkeuring aan de Staten onderwerpt en die de Staten aan de Gouverneur ter vaststelling hebben aangeboden, alsmede ontwerpen van landsbesluiten, houdende algemene maatregelen;
- alle voorstellen tot goedkeuring van overeenkomsten met andere mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties die Curaçao raken of van het voornemen tot opzegging van die overeenkomsten;
- alle voorstellen van rijkswetten en ontwerpen van algemene maatregelen van rijksbestuur;
- alle zaken van wetgeving en bestuur waaromtrent de regering het nodig oordeelt;
- alle zaken waaromtrent een landsverordening zulks voorschrijft.

Daarnaast heeft de Raad van Advies nog een aantal taken.

Als de Staten een door één of meer Statenleden voorgestelde ontwerplandsverordening (initiatiefontwerp) in behandeling willen nemen, vragen ze eerst advies van de Raad van Advies over het initiatiefontwerp.

De Raad van Advies kan de regering ook spontaan adviseren omtrent onderwerpen van wetgeving of bestuur, wanneer hij dat nodig vindt. Bijvoorbeeld over onderwerpen waarover de Raad nieuwe wetgeving wenselijk acht of over aangelegenheden die naar het oordeel van de Raad van bijzondere betekenis zijn.

De samenstelling van de Raad

Zijne Excellentie de Gouverneur is voorzitter van de Raad van Advies.

De Raad van Advies bestaat voorts uit ten minste vijf en ten hoogste negen leden, onder wie een ondervoorzitter.

De ondervoorzitter heeft de dagelijkse leiding over het college en de organisatie van de Raad.

Benoeming en ontslag in het algemeen

De ondervoorzitter en de overige leden worden bij landsbesluit benoemd, op voordracht van de minister van Algemene Zaken. Zij worden benoemd voor een periode van vijf jaar, maar zijn daarna terstond herbenoembaar.

In artikel 4 van de Landsverordening Raad van Advies worden enkele benoembaarheidseisen gesteld. Om te worden benoemd moet men Nederlander zijn, de leeftijd van 35 jaar hebben bereikt, te Curaçao woonachtig zijn en voldoen

¹ Deze landsverordening staat op de website van de Raad van Advies: www.raadvanadvies.cw



Bijeenkomst ter afscheid van mr. R.N. Hart als lid van de Raad van Advies per 1 januari 2014

aan een bij wettelijke regeling vastgesteld profiel. Het vereiste profiel is vastgesteld bij “Landsbesluit profielschets onder voorzitter en leden Raad van Advies” (P.B. 2011, no. 11)². In het hoofdstuk “2 De leden van de Raad van Advies van Curaçao” wordt ingegaan op de benoemingsprocedure die in de praktijk wordt gevolgd.

De ondervoorzitter en de overige leden van de Raad worden op eigen verzoek (zie ook artikel 9 van de Landsverordening Raad van Advies) en wegens het bereiken van de leeftijd van zeventig jaar ontslagen. In andere gevallen worden zij op voordracht van de Raad bij met redenen omkleed landsbesluit ontslagen. De ontslaggronden zijn opgenomen in artikel 6, eerste lid, van de Landsverordening Raad van Advies.

De inrichting van de werkzaamheden van de Raad

Op grond van het bepaalde in artikel 67 van de Staatsregeling (en artikel 18 van de Landsverordening Raad van Advies) stelt de Raad van Advies zelf het reglement van orde voor zijn werkzaamheden vast, dat daarna in het Publicatieblad wordt bekendgemaakt³. Met deze door de Staatsregeling toegekende bevoegdheid wordt de zelfstandige positie die de Raad van Advies inneemt ten opzichte van de regering, geaccentueerd. Wat de uitvoering van zijn werkzaamheden betreft, beslist de Raad dus zelf.

De Raad is in principe vrij ten aanzien van de in het reglement van orde op te nemen voorschriften. Deze mogen echter niet in strijd zijn met enige bepaling van het Statuut, de Staatsregeling, de Landsverordening Raad van Advies of een andere landsverordening.

De ambtelijke ondersteuning

Aan de Raad is toegevoegd een secretaris die, ingevolge artikel 15 van de Landsverordening Raad van Advies, op voordracht van de Raad, bij landsbesluit wordt benoemd. De secretaris is de eerste adviseur van de Raad en is tevens belast met de leiding van het Secretariaat als ondersteunende ambtelijke dienst van de Raad.

² Dit landsbesluit staat op de website van de Raad van Advies: www.raadvanadvies.cw

³ Het Reglement van Orde voor de Raad van Advies Curaçao (P.B. 2011, no. 16) staat op de website van de Raad van Advies: www.raadvanadvies.cw

2. De leden van de Raad van Advies van Curaçao

Benoeming van de leden van de Raad van Advies van Curaçao in het algemeen

De ondervoorzitter en de overige leden van de Raad van Advies worden, op voordracht van de minister van Algemene Zaken, bij landsbesluit benoemd. Voor de benoeming van de ondervoorzitter wordt de Raad van Advies gehoord. Voor de benoeming van de overige leden doet de Raad een aanbeveling. De Raad komt tot een aanbeveling na intern overleg.

De Raad van Advies behoort, evenals de Staten, de Algemene Rekenkamer, de Ombudsman en de rechterlijke macht tot de zogenoemde Hoge Colleges van Staat. Een kenmerk van een Hoog College van Staat is dat het een instituut is dat in de Staatsregeling van Curaçao zelf geregeld is en zijn taken onafhankelijk van de uitvoerende macht (de regering) uitvoert. De instelling en de taak van de Raad van Advies zijn om deze reden constitutioneel verankerd (zie Hoofdstuk 5 van de Staatsregeling). Dit betekent dat de Raad van Advies in het constitutionele bestel naast de andere Hoge Colleges van Staat, een zelfstandig onderdeel van dat bestel is en als zodanig ook dient te worden erkend.

De interpretatie van artikel 65, tweede lid, van de Staatsregeling in samenhang met artikel 3, tweede en derde lid, van de Landsverordening Raad van Advies kan niet los gezien worden van de geest en strekking van de Staatsregeling en de Landsverordening Raad van Advies.

Gezien de adviesfunctie van de Raad van Advies dient de Raad onafhankelijk te zijn van de uitvoerende macht. De Staatsregeling en de Landsverordening Raad van Advies zijn gebaseerd op deze gedachte. In de memorie van toelichting bij de Staatsregeling wordt expliciet gemotiveerd waarom in artikel 65, tweede lid, van de Staatsregeling voor de benoeming van de leden van de Raad bij landsbesluit is gekozen. In de toelichting (pagina 35) is het volgende aangegeven:

“In het tweede lid is gekozen voor de benoemingsvorm zoals die altijd voor de Nederlandse Antillen gegolden heeft en in artikel 28 van de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen is neergelegd. Deze benoemingsvorm heeft decennia lang goed gefunctioneerd in de praktijk, zonder aanwijsbare inbreuken op de onafhankelijke positie van de leden van de Raad.”

Verder is in de memorie van toelichting bij de Landsverordening Raad van Advies (pagina 12) aangegeven, dat in het kader van een goed functioneren van de Raad ter verzekering van de kwaliteit van het college bij de regering de mogelijkheid voor de Raad om zelf een aanbeveling te doen voor de benoeming van een nieuw lid “*zwaar weegt*”. De gehoudenheid van de Raad om telkens voor de benoeming van een nieuw lid een aanbeveling te doen is imperatief omdat het de Raad van Advies zelf is die kan bepalen aan welke discipline, expertise of kennis van welk werkgebied van de Raad (bestuurlijke en juridische aangelegenheden, economische en financiële aangelegenheden en educatieve en sociale aangelegenheden) behoefte is (zie artikel 3, tweede lid, van het Landsbesluit profielschets ondervoorzitter en leden Raad van Advies¹). Uitgangspunt hierbij is dat de samenstelling van de Raad van Advies zodanig moet zijn dat de brede adviesfunctie van deze Raad steeds op een gedegen wijze

¹ Artikel 3, tweede lid, van het Landsbesluit profielschets ondervoorzitter en leden Raad van Advies luidt als volgt: Bij het doen van een aanbeveling aan de regering voor het vervullen van een vacature voor lid van de Raad van Advies gaat de Raad van Advies na aan welke discipline, expertise of kennis van welk werkgebied van de Raad van Advies behoefte is.

kan worden uitgeoefend. Het is ook de Raad zelf die de afweging moet maken of een te benoemen persoon binnen het college zal kunnen functioneren. Dit blijkt bijvoorbeeld uit artikel 3, eerste lid, onder C, laatste gedachtestreep, van voornoemd landsbesluit, waarin is bepaald dat een lid “een samenbindende houding binnen de Raad van Advies” moet hebben.

Door de onafhankelijke positie van de Raad van Advies mag er volgens de Raad geen enkele vorm van inmenging zijdens de regering noch de schijn daarvan aanwezig zijn. Uit het bovenstaande blijkt dat het oogmerk van waarborging van de onafhankelijke positie van de Raad van Advies ten opzichte van de uitvoerende macht als een rode lijn door zowel de Staatsregeling als de Landsverordening Raad van Advies loopt. Elke situatie waarin de bevoegdheid van de Raad om een aanbeveling te doen wordt uitgehold, is in strijd met de geest en de strekking van de Staatsregeling en van de Landsverordening Raad van Advies.

Benoeming van de leden van de Raad van Advies van Curaçao in de praktijk²

Bij een vacature voor een lid van de Raad van Advies gaat de Raad bij het doen van een aanbeveling aan de regering na aan welke discipline, expertise of kennis van welk werkgebied van de Raad (bestuurlijke en juridische aangelegenheden, economische en financiële aangelegenheden en educatieve en sociale aangelegenheden³) behoefte is. Uitgangspunt hierbij is dat de samenstelling van de Raad van Advies zodanig moet zijn dat de brede adviesfunctie van deze Raad steeds op een gedegen wijze kan worden uitgeoefend.

Na het ontstaan van een vacature bij de Raad stelt de Raad met inachtneming van het Landsbesluit profielschets ondervoorzitter en leden Raad van Advies een profiel vast. Bij het opstellen van dit profiel wordt rekening gehouden met onder meer de expertise die de te benoemen persoon moet hebben om benoemd te kunnen worden als lid van de werkgroep van de Raad waarbij ook een vacature bestaat.

Aan de hand van het door de Raad vastgestelde profiel wordt in verschillende vergaderingen van de Raad afgewogen welke personen als een potentieel kandidaat kunnen worden aangemerkt om als lid van de Raad benoemd te worden. Bij de selectie van potentiële kandidaten houdt de Raad in elk geval, naast het vastgestelde profiel, ook rekening met het bepaalde in artikel 4 van de Landsverordening Raad van Advies. In dat artikel zijn de vereisten voor het lidmaatschap van de Raad opgenomen. Ook wordt gelet op persoonlijke kwaliteiten en bijzondere eigenschappen alsook op hun maatschappelijke betrokkenheid.

Het geselecteerde aspirant-lid wordt benaderd door de ondervoorzitter of een door hem aangewezen lid voor een bespreking teneinde na te gaan of deze persoon aan de vereisten voldoet om tot lid van de Raad benoemd te worden. Bij deze bespreking wordt onder meer aandacht geschonken aan het belang van handhaving van de onafhankelijkheid en objectiviteit van de Raad. Op grond van artikel 11 van de Landsverordening Raad van Advies vervullen de ondervoorzitter en de overige leden van de Raad geen ambten of functies waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op een goede vervulling van het lidmaatschap van de Raad of de handhaving van hun onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin. In het onderdeel “De wijze van besluitvorming” in hoofdstuk “3. De werkzaamheden van de Raad van Advies” wordt op dit onderwerp ingegaan.

Na het akkoord van de Raad over de aanbeveling voor de benoeming van een nieuw lid doet de ondervoorzitter deze aanbeveling aan de minister van Algemene Zaken.

De minister van Algemene Zaken brengt zijn voordracht in de Raad van Ministers, die een besluit ter zake daarvan moet nemen. De aanbeveling van de Raad van Advies is niet een bindend advies. De positie van de Raad als onafhankelijk adviesorgaan brengt dan wel met zich mee dat het niet volgen van de aanbeveling van de Raad moet worden gemotiveerd.

Volgens de Raad dient artikel 3, derde lid, van de Landsverordening Raad van Advies en de toelichting daarop (pagina 14 van de memorie van toelichting) binnen de in het onderdeel “Benoeming van de

² Zie voor de samenstelling van de Raad van Advies van Curaçao Bijlage A.

³ Zie het onderdeel “Voorbereiding in werkgroepen van de Raad” in het hoofdstuk “3. De werkzaamheden van de Raad van Advies”.



Beëdiging van dr. J. Sybesma en ing. G. W. Th. Damoen, MSc tot leden van de Raad van Advies d.d. 18 april 2013

leden van de Raad van Advies van Curaçao in het algemeen” van dit hoofdstuk geschetste context zodanig te worden geïnterpreteerd dat ingeval de regering gemotiveerd afwijkt van een aanbeveling van de Raad, de regering de Raad moet benaderen om een nieuwe aanbeveling te doen.

Mutaties in de samenstelling in 2013

Bij Landsbesluit van 12 april 2013, no. 13/0882 werden G.W.Th. Damoen MSc en dr. J. Sybesma tot leden van de Raad van Advies benoemd. Met de benoeming van genoemde leden is de maximale sterkte van de Raad van Advies bereikt. Omdat lid mr. R.N. Hart op 2 december 2013 de

maximaal toegestane leeftijd voor het lidmaatschap van de Raad van Advies zou bereiken, werd aan hem ingevolge artikel 5, tweede lid, van de Landsverordening Raad van Advies ingaande 1 januari 2014 eervol ontslag verleend. Door de benoeming van mevrouw drs. Ch. Alberto bij Landsbesluit van 19 december 2013, no. 13/3140, tot lid van de Raad van Advies, met ingang van de dag waarop aan lid Hart eervol ontslag werd verleend, is de volle sterkte van de Raad van Advies behouden.

3. De werkzaamheden van de Raad van Advies

De vergaderingen van de Raad

De Raad heeft in de verslagperiode gemiddeld twee keer per maand in plenair verband vergaderd. De plenaire vergaderingen werden voorzeten door de ondervoorzitter en vonden in de regel plaats op de eerste en derde maandag van de maand. Het gemiddelde aanwezigheidspercentage tijdens de vergaderingen van de Raad bedroeg 86%.

Op grond van artikel 65, eerste en vijfde lid, van de Staatsregeling is de Gouverneur voorzitter van de Raad van Advies en heeft hij, als hij een vergadering van de Raad bijwoont, een raadgevende stem. In de verslagperiode heeft de waarnemend Gouverneur, mevrouw mr. A.P. van der Pluijm-Vrede, een vergadering van de Raad van Advies voorzeten. Kort na de benoeming van mevrouw L.A. George-Wout ingaande 4 november 2013 tot Gouverneur van Curaçao heeft zij een vergadering van de Raad van Advies voorzeten.

De adviezen die door de Raad in een plenaire vergadering zijn vastgesteld, worden ondertekend door de ondervoorzitter en de secretaris. Deze adviezen worden aangeboden aan de Gouverneur of aan de voorzitter van de Staten als het een adviesverzoek van de Staten betreft.

In de verslagperiode heeft de Raad 22 maal een plenaire vergadering gehouden.

Naast de leden van de Raad en de secretaris wonen over het algemeen ook de adviseurs van het Secretariaat de plenaire vergaderingen van de Raad bij.

De Raad verleent waar mogelijk zijn medewerking voor het uitbrengen van (spoed)adviezen en belegt daarvoor, indien nodig, extra plenai-

re vergaderingen. Daarnaast vergaderen de leden van de Raad meestal nog één of twee keer per maand in werkgroepsverband.

Vorbereiding in werkgroepen van de Raad

Elk advies wordt voorbereid door een werkgroep van de Raad. Iedere werkgroep behandelt de voorstellen van drie of vier ministeries.

De leden van de Raad zijn ingedeeld in drie werkgroepen: (1) Bestuurlijke en juridische aangelegenheden, (2) Economische en financiële aangelegenheden en (3) Educatieve en sociale aangelegenheden. Een werkgroep wordt gevormd door ten minste drie leden van de Raad en ondersteund door een juridisch medewerker van het Secretariaat als adviseur. Elk lid wordt op basis van zijn expertise ingedeeld in een werkgroep. Zie voor de indeling van de leden in werkgroepen bijlage B. Elk adviesverzoek dat de Raad ontvangt, wordt in de regel en afhankelijk van het onderwerp in één van de genoemde werkgroepen voorbereid. Het komt ook voor dat een werkgroep versterking krijgt van één of meer leden van een andere werkgroep.

De werkgroepen komen regelmatig bijeen om de advisering over een adviesverzoek voor te bereiden. Daarnaast is overleg tussen de werkgroepsleden langs elektronische weg mogelijk. De adviseur die een werkgroep ondersteunt, stelt in de regel een eerste conceptadvies op na vooronderzoek ten behoeve van het betreffende adviesverzoek verricht te hebben. Dit conceptadvies, dat in de regel de instemming van de secretaris draagt, dient om de discussies in de werkgroepsvergaderingen over het adviesverzoek te vergemakkelijken.

Naast bovengenoemde werkgroepen kent de Raad commissies die ingesteld worden voor de voorbereiding van specifieke aangelegenheden.

De wijze van besluitvorming

Een al dan niet aangepast conceptadvies dat door een werkgroep is geaccordeerd, wordt in een plenaire vergadering van de Raad behandeld en wordt, wanneer overeenstemming daarover is bereikt, vastgesteld. De Raad kan ook besluiten dat de werkgroep die een conceptadvies heeft voorbereid, het conceptadvies moet reviseren, waarna dit (aangepaste) conceptadvies opnieuw behandeld wordt in een plenaire vergadering van de Raad.

Artikel 26, tweede lid, van de Landsverordening Raad van Advies opent voorts de mogelijkheid voor een lid om een afwijkend afzonderlijk advies uit te brengen, dat in het advies van de Raad wordt opgenomen. Het Reglement van Orde voor de Raad van Advies van Curaçao geeft in artikel 13, tweede lid, nadere invulling hieraan.

Op grond van artikel 24, eerste lid, van de Landsverordening Raad van Advies in samenhang met artikel 11, eerste lid, van het Reglement van orde voor de Raad van Advies kan de Raad adviezen slechts in een vergadering vaststellen. Het komt in uitzonderlijke spoedeisende gevallen voor dat de Raad op verzoek van de regering binnen een zeer kort tijdbestek advies moet uitbrengen. De omstandigheid dat de Raad slechts in een vergadering van de Raad een advies kan vaststellen, is in voornoemde gevallen een beletsel voor een snelle en efficiënte voldoening door de Raad aan het verzoek van de regering. Daar in de praktijk de behoefte wordt gevoeld tot afwijking van genoemde hoofdregel, is in november 2012, op verzoek van de Raad, door de secretaris van de Raad een voorstel tot aanpassing van voornoemde landsverordening aan de regering gedaan teneinde het mogelijk te maken dat de Raad in uitzonderlijke spoedeisende gevallen buiten een vergadering van de Raad een advies kan vaststellen. De Raad heeft op 2 december 2013 een daartoe strekkende ontwerp landsverordening ter advisering ontvangen.

De Raad heeft ook interne gedragsregels opgesteld ter zake van het omgaan met tegenstrijdige belangen (bijlage C). Het komt neer op de vraag of bij een lid andere belangen een rol kunnen spelen waardoor een advies van de Raad mogelijk niet objectief en niet onpartijdig tot stand komt. Indien zich een geval van tegenstrijdig belang voordoet, zal betrokkene niet deelnemen aan de beraadslagingen en mag dit lid niet stemmen indien daardoor de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de Raad schade zou kunnen lijden of de schijn van onpartijdigheid of onafhankelijkheid bestaat.

In het kader hiervan heeft de Raad nader afgesproken dat de nevenfuncties en -werkzaamheden van de ondervoorzitter en de leden van de Raad elk jaar in het jaarverslag zullen worden bekendgemaakt (bijlage D).

Toetsingskader bij wetgevingsadvisering

Wetgeving moet aan (inhoudelijke) kwaliteitseisen voldoen. Bij zijn advisering toetst de Raad met behulp van de beleidsanalytische, de juridische en de wetstechnische toets of de voorgestelde regeling daaraan voldoet.

a. De beleidsanalytische toets

Bij de beleidsanalytische toets beziet de Raad het beleid zoals dit is vervat in de voorgestelde regeling, in het licht van het vraagstuk waarop

het een reactie is, het oogmerk daarvan en de bredere context van de maatschappelijke dynamiek. Daarbij spelen naast de motivering van de voorgestelde regeling ook de doelmatigheid of effectiviteit en de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van de regeling een belangrijke rol.

De Raad gaat na of de redengeving van de voorgestelde regeling in de toelichting duidelijk wordt gemotiveerd en of de motivering draagkrachtig is. Regelmatig wijst de Raad op leemten en onduidelijkheden in de toelichting en adviseert tot aanvulling of verduidelijking. Meer specifiek behandelt de Raad bij zijn toetsing van de beleidsaspecten het vraagstuk waarop de voorgestelde regeling een antwoord beoogt te geven. De Raad kijkt daarbij naar het vraagstuk zoals dat in de voorgelegde stukken wordt omschreven, de context waarbinnen dat vraagstuk zich afspeelt en de noodzaak om een reactie daarop te geven (met regelgeving). Ook de samenhang met andere wetsvoorstellen, voor zover deze de Raad bekend zijn, wordt bij de toetsing betrokken. Een ander belangrijk element van de beleidsanalytische toets is de vraag naar de effectiviteit en doelmatigheid van de voorgestelde regeling in het licht van het vraagstuk waarop het een reactie is. Verder worden het kostenaspect en andere neveneffecten en lasten van de voorgestelde regeling bij de toetsing betrokken.

Ten slotte wordt bij de beleidsanalytische toets gekeken of de verplichtingen die de voorgestelde regeling oplegt, nageleefd kunnen worden, of de overheid de regeling zelf ook kan uitvoeren en daarvoor voldoende middelen ter beschikking heeft en of er effectief toezicht op de naleving van de regeling kan worden uitgeoefend en door wie en of dezen daartoe in staat zijn.

In het advies van de Raad d.d. 29 augustus 2013, RvA no. RA/19-13-LV, op het ontwerp van de Begroting van Curaçao voor het dienst-

jaar 2014 bijvoorbeeld toetst de Raad het beleid uitdrukkelijk en verzoekt de Raad de regering meermalen onduidelijke aspecten toe te lichten of bepaalde keuzen te motiveren.

b. De juridische toets

Bij de juridische toets kijkt de Raad of de voorgestelde regeling binnen het kader van het recht past en of deze in overeenstemming is met hoger geschreven recht en met algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals de rechtszekerheid. Als voorbeelden van het hoger geschreven recht kunnen genoemd worden het Statuut, de Staatsregeling en de voor Curaçao geldende verdragen en andere internationale afspraken.

Ook de verhouding tussen bijzondere en algemene regelingen, het overgangsrecht, de delegatie van regelgevende bevoegdheden en zaken als rechtsbescherming krijgen bij de juridische toets bijzondere aandacht.

Zo heeft de Raad in zijn advies van 26 februari 2013, RvA no. RA/03-13-LV, over een ontwerp-landsverordening, waarin onder andere de Algemene landsverordening Landsbelastingen (P.B. 2012, no. 49 (G.T.))¹ wordt gewijzigd, de aandacht van de regering gevestigd op een aspect van de invoering van de administratieve sanctie tot sluiting voor maximaal één (1) jaar van een bedrijfslocatie. Het betreft het voorzien in een adequate rechtsbescherming die de betreffende doelgroep tegen het opleggen van die administratieve sanctie moet kunnen genieten.

c. De wetstechnische toets

Bij de wetstechnische toets ligt de nadruk op aspecten zoals de structuur en formulering van

het ontwerp van een wettelijke regeling, met de daarbij behorende toelichting. De gebruikte terminologie, de leesbaarheid van de toelichting en het type regeling waarvoor is gekozen, zijn enkele aanknopingspunten. De Raad neemt de opmerkingen van wetstechnische en redactionele aard op in een bijlage bij zijn advies.

Bij de wetstechnische toets van ontwerpen van wettelijke regelingen met de daarbij behorende toelichting vormen de Aanwijzingen bij het opstellen van regelgeving (Aanwijzingen voor de regelgeving) een belangrijk toetsingskader. Een nauwgezette toepassing van deze aanwijzingen zal tot verhoging van de kwaliteit van wetgeving leiden.

De Aanwijzingen voor de regelgeving zijn door de regering op 31 juli 2013 vastgesteld. Het zijn algemene interne regels die bij het opstellen van ontwerpen van wettelijke regelingen moeten worden gehanteerd. Dit betekent dat de Aanwijzingen voor de regelgeving in acht dienen te worden genomen door de ministers en de onder hen ressorterende organisatieonderdelen en personen die bij de voorbereiding en vaststelling van regelingen zijn betrokken². Afwijking van de Aanwijzingen voor de regelgeving is slechts toegestaan indien onverkorte toepassing daarvan uit een oogpunt van goede regelgeving niet tot aanvaardbare resultaten zou leiden³.

De Aanwijzingen voor de regelgeving zijn bedoeld om de kwaliteit van ontwerpen van wettelijke regelingen te bevorderen en vormen een hulpmiddel bij het tot stand brengen van kwalitatief goede wettelijke regelingen. In het hoofdstuk “4. De adviestaken van de Raad in de praktijk” wordt ook op de kwaliteit van wetgeving ingegaan.

Kwaliteitseisen zoals eenvoud, duidelijkheid, onderlinge afstemming, en toegankelijkheid van wettelijke regelingen vinden in de Aanwijzingen voor de regelgeving hun uitwerking. Daarnaast is door middel van het opnemen van een groot aantal model- en voorbeeldbepalingen geprobeerd de efficiëntie van het wetgevende werk op een kwalitatief verantwoorde manier te bevorderen.

De Raad is van oordeel dat de regering met de vaststelling van de Aanwijzingen voor de regelgeving een eerste belangrijke stap heeft gezet ter verbetering van de kwaliteit van wettelijke regelingen. Desondanks is er naar het oordeel van de Raad wat de kwaliteit van de aan de Raad ter toetsing voorgelegde wetgevingsproducten betreft, nog steeds ruimte voor verbetering. De Raad meent dat het van belang is dat de Aanwijzingen voor

¹ Het gaat om de ontwerp-landsverordening tot aanpassing van de omzetbelasting, het formele belastingrecht en aanverwante belastinglandsverordeningen (Zitting 2012-2013-030).

² Zie aanwijzing 2 van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

³ Zie aanwijzing 3 van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

de regelgeving hun weg vinden in de organisatieonderdelen van de overheid. Het zijn genoemde organisatieonderdelen onder welke vooral het organisatieonderdeel Wetgeving en Juridische Zaken van het Ministerie van Algemene Zaken die zorg moeten dragen voor de goede naleving van voornoemde aanwijzingen. In het kader hiervan heeft de Raad in de verslagperiode in zijn advies van 25 november 2013, RvA no. RA/28-13-LB, de regering op het volgende gewezen.

“Op 31 juli 2013 heeft de Raad van Ministers de aanwijzingen bij het opstellen van regelgeving (Aanwijzingen voor de regelgeving) vastgesteld. Een nauwgezette toepassing van deze aanwijzingen zal tot verhoging van de kwaliteit van wetgeving leiden. De Raad constateert dat de kwaliteit van het ontwerpplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 28a van de Zegelverordening 1908 [...] zowel inhoudelijk als wetstechnisch voor verbetering vatbaar is. Geconcludeerd kan worden dat de Aanwijzingen voor de regelgeving en de Bekendmakingsverordening in dit geval onvoldoende in acht zijn genomen [...]. De Raad vraagt op nieuw aan de regering aandacht te geven aan de eisen van kwaliteit waaraan een ontwerpregeling moet voldoen.”

Daarnaast is de Raad van oordeel dat de kwaliteit van wettelijke regelingen eveneens kan worden verbeterd door te investeren in voldoende wetgevingsjuristen, althans de bij de ministeries werkzame juristen te trainen in de wetgevingsleer.

Vaste dicta van de Raad

Het advies van de Raad aan de regering wordt afgesloten met een dictum, waarin de Raad zijn eindoordeel formuleert over het aan hem voorgelegde ontwerp van een wettelijke regeling. De beoordeling van een ontwerp van een wettelijke regeling dat aan de Raad ter advisering is voorgelegd, kan leiden tot een inhoudelijk advies of tot de conclusie dat er geen reden is voor het maken van materieel-inhoudelijke opmerkingen. In het laatste geval spreekt men van een zogenoemd conform of blanco advies. De dicta kunnen licht of zwaar zijn. De Raad adviseert bijvoorbeeld de ontwerpplandsverordening niet bij de Staten in te dienen, of het ontwerpplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, niet vast te stellen. Dit is het zwaarste dictum. In de verslagperiode heeft de Raad geen gebruik gemaakt van het zwaarste dictum. Vaker komt voor het wat minder zware dictum, inhoudend dat niet tot indiening c.q. vaststelling wordt overgegaan dan nadat rekening is gehouden met de opmerkingen van de Raad over de ontwerpregeling of de toelichting daarop. De Raad gebruikt vaste formuleringen voor deze dicta. Een overzicht van de vaste dicta die de Raad in zijn adviezen over ontwerpregelingen hanteert, is opgenomen in bijlage E.

Wat de advisering over initiatiefontwerpen betreft, moet nog het volgende gezegd worden. Het advies van de Raad omtrent een initiatiefontwerpplandsverordening - dat uitgebracht is in de fase voordat het ontwerp door de Staten in behandeling is genomen - geeft de punten aan waarmee de initiatiefnemers rekening moeten houden. Adviezen van de Raad over een voorgesteld initiatiefontwerp bevatten echter geen eindoordeel in de vorm van een dictum, omdat in die fase nog geen sprake is van een besluit om het ontwerp al dan niet in behandeling te nemen. De omvang van de toetsing en strekking van de opmerkingen verschillen echter niet van die bij regeringsvoorstellen.

Advisering over initiatiefontwerpplandsverordeningen

De Raad adviseert in beginsel in twee fasen over een initiatiefontwerpplandsverordening, namelijk in de fase voordat de Staten het ontwerp in behandeling nemen (artikel 20, eerste lid, van de Landsverordening Raad van Advies) en in de fase na eventuele goedkeuring door de Staten.

Op het moment van advisering door de Raad in de eerste fase is er nog geen standpunt van de Staten over het in behandeling nemen van het door de initiatiefnemers voorgesteld ontwerp. Gedurende de behandeling van een initiatiefontwerpplandsverordening kunnen de Staten de Raad van Advies benaderen voor nadere advisering.

Bij de advisering door de Raad over een initiatiefontwerpplandsverordening die reeds door de Staten is goedgekeurd, kan de Raad de regering in overweging geven het initiatiefontwerp vast te stellen of niet vast te stellen. De Raad geeft de regering slechts in overweging een initiatiefontwerp niet vast te stellen indien daar zwaarwegende gronden voor kunnen worden aangevoerd.

Er zijn in de verslagperiode zes initiatiefontwerpen ter advisering aangeboden. De kwaliteit van deze ontwerpen was over het algemeen, zowel inhoudelijk als technisch, voor verbetering vatbaar. In ogenschouw genomen de belangrijke rol die de Aanwijzingen voor de regelgeving kunnen spelen bij het bevorderen van de kwaliteit van wettelijke regelingen, is de Raad van oordeel dat het aanbeveling verdient dat ook de niet onder het gezag van ministers werkzame deelnemers in het proces van regelgeving, zoals de Staten, zich aan de Aanwijzingen voor de regelgeving houden⁴.

Bij het maken van wetstechnische opmerkingen over een initiatiefontwerplandsverordening in een advies van de Raad wordt zo veel mogelijk verwezen naar de Aanwijzingen voor de regelgeving. Hiermee beoogt de Raad onder meer het belang van de toepassing van voornoemde aanwijzingen te bevorderen ter verhoging van de kwaliteit van initiatiefontwerpen.

Verder is de Raad van oordeel dat de kwaliteit van initiatiefontwerpen ook verbeterd zou kunnen worden door training van de juridische adviseurs van de Staten in de wetgevingsleer of door het inzetten van een of meerdere wetgevingsjuristen bij de Staten.

Een ander aspect dat volgens de Raad aandacht behoeft, is het inzichtelijk maken van de financiële en economische gevolgen van een initiatiefontwerplandsverordening overeenkomstig artikel 11 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 en de toelichting daarop. In de adviezen van de Raad van 24 april 2013 nrs. RvA no. RA/06-13-LV en RA/07-13-LV over de initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de Scheepstonnagebelasting 2007 en de Landsverordening op de inkomstenbelasting 1943 onderscheidenlijk de initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de Winstbelasting 1940 wijst de Raad de initiatiefnemers daarop. Volgens de Raad volgt uit de toelichting op artikel 11 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 dat genoemd artikel alleen ministers bindt. Hoewel dat het geval is, is de Raad van oordeel dat er toch een invloed daarvan naar de Staten kan gaan, omdat de lasten voor de overheid en de lasten voor burgers, bedrijven en instellingen, die voortvloeien uit de initiatiefontwerplandsverordening, op de begroting kunnen gaan drukken.

⁴ In de toelichting op aanwijzing 2 van de Aanwijzingen voor de regelgeving wordt ook naar het belang hiervan gewezen. Deze toelichting luidt als volgt: "De aanwijzingen kunnen zich naar hun aard niet richten tot niet onder het gezag van ministers werkzame deelnemers in het proces van regelgeving, zoals de Staten, adviescolleges op het terrein van de wetgeving en zelfstandige bestuursorganen. De aanwijzingen kunnen deze organen dus niet binden. Niettemin verdient het aanbeveling dat de overige deelnemers met de aanwijzingen rekening houden."

4. De adviestaken van de Raad in de praktijk

Productie van de Raad

a. Algemeen

In hoofdstuk “3. De werkzaamheden van de Raad van Advies” wordt aandacht besteed aan de inhoud van de wetgevingsadvisering. In dit onderdeel wordt ingegaan op de kwantitatieve aspecten van de adviestaken van de Raad. Daarbij wordt er onderscheid gemaakt tussen de advisering door de Raad aan de regering en de advisering aan de Staten.

In het overzicht in bijlage F zijn de adviesverzoeken opgenomen die de Raad in het jaar 2012 heeft ontvangen en daaromtrent in het jaar 2013 een advies heeft uitgebracht. Ook zijn in dat overzicht opgenomen de adviesverzoeken die de Raad in het verslagjaar 2013 heeft ontvangen. Een overzicht van het aantal ontvangen adviesverzoeken en uitgebrachte adviezen per categorie over de jaren 2010, 2011, 2012 en 2013, is opgenomen in bijlage G.

b. De advisering aan de regering (bijlage G)

In het jaar 2013 heeft de Raad in totaal 44 adviesverzoeken ontvangen. Daarvan is één door de Raad geretourneerd en één door de regering ingetrokken. Het adviesverzoek dat geretourneerd is, had betrekking op de ontwerpplandsverordening inzake concurrentie. De reden hiervoor was dat er meerdere versies van de ontwerpplandsverordening bij het adviesverzoek waren gevoegd. Voor de Raad was het niet duidelijk welke versie de juiste was.

De Raad heeft in 2013 in totaal 42 adviezen aan de regering uitgebracht.

Van de 44 adviesverzoeken die de Raad in het jaar 2013 heeft ontvangen, betreffen 21 adviesverzoeken van de regering over ontwerpplandsverordeningen, inclusief twee adviesverzoeken over nota's van wijziging. Deze nota's van wijziging werden ingediend op begrotingsvoorstellen.

Van deze 21 adviesverzoeken is er één ingetrokken en één door de Raad geretourneerd. Van de overige adviesverzoeken heeft de Raad er 16 behandeld en daaromtrent advies uitgebracht.

De adviesverzoeken van de regering over ontwerpplandsverordeningen maken het grootste deel uit van het totaal ontvangen adviesverzoeken van de regering.

Van de 44 adviesverzoeken die de Raad in het verslagjaar 2013 heeft ontvangen, hebben er 13 betrekking op ontwerpplandsbesluiten, houdende algemene maatregelen. Ten aanzien van deze adviesverzoeken heeft de Raad in het verslagjaar 2013 12 adviezen uitgebracht.

Op grond van artikel 64, eerste lid, onderdelen b en c, van de Staatsregeling in samenhang met artikel 19, eerste lid, onderdeel b, van de Landsverordening Raad van Advies dient de Raad gehoord te worden over voorstellen tot goedkeuring van verdragen die Curaçao raken en over voorstellen van rijkswetten en ontwerpen van algemene maatregelen van rijksbestuur. Het horen van de Raad vindt op grond van het vierde lid van artikel 64 van de Staatsregeling niet plaats indien tussen de regering en de gevolmachtigd minister geen overleg plaatsvindt of naar het oordeel van de regering het horen van de Raad om andere redenen bezwaarlijk is.

In het verslagjaar 2013 heeft de Raad één voorstel van rijkswet voor advies voorgelegd gekregen. De Raad heeft over dit adviesverzoek advies uitgebracht.

De Raad ontvangt nauwelijks adviezen betreffende bovengenoemde onderwerpen. De Raad is er niet van op de hoogte welke de redenen zijn die de regering ertoe brengen het horen van de Raad steeds achterwege te laten en of deze gebaseerd kunnen worden op artikel 64, vierde lid, van de Staatsregeling.

Op grond van artikel 64, vijfde lid, van de Staatsregeling in samenhang met artikel 19, tweede lid, van de Landsverordening Raad van

Advies wordt de Raad gehoord over alle zaken van wetgeving en bestuur waaromtrent de regering dit nodig oordeelt. De regering heeft, gebruikmakend van de in laatstgenoemd artikel opgenomen bevoegdheid, twee andere adviesverzoeken bij de Raad ingediend. Eén geval betrof een vraagstuk met betrekking tot een motie van de Staten inzake het hoofdelijk aansprakelijk stellen van gezagsdragers voor onbehoorlijk handelen. Een ander geval betrof het verzoek om te adviseren over een concept van een voorstel van een rijkssanctiewet.

In het eerste geval heeft de Raad advies uitgebracht. In het tweede geval heeft de Raad het adviesverzoek geretourneerd.

b. De advisering aan de Staten

Op grond van artikel 20, eerste lid van de Landsverordening Raad van Advies horen de Staten de Raad over de bij de Staten door een of meer leden aanhangig gemaakte ontwerpen van landsverordening voordat deze bij de Staten in behandeling worden genomen. Op grond van het tweede lid van dit artikel horen de Staten de Raad in de gevallen waarin de Staten zulks nodig oordelen omtrent de in het eerste lid bedoelde ontwerpen, nadat deze in behandeling zijn genomen.

De Raad heeft in 2013 zes adviesverzoeken ontvangen betreffende initiatiefontwerplandsverordeningen. In het verslagjaar zijn er vier adviezen over de ontvangen initiatiefontwerplandsverordeningen uitgebracht. Ten aanzien van twee adviesverzoeken heeft de Raad in het verslagjaar 2013 geen advies uitgebracht. Het aantal in dit verslagjaar ontvangen advies-

verzoeken over initiatiefontwerplandsverordeningen is in vergelijking met voorgaande jaren toegenomen.

Het wetgevingstraject betreffende ontwerplandsverordeningen

In het jaar 2013 heeft de Raad 24 adviezen uitgebracht over zowel regeringsontwerpen van een landsverordening als over initiatiefontwerplandsverordeningen. Een deel van deze wetgevingsproducten is cruciaal voor een succesvolle ontwikkeling van Curaçao als land. Als processen in het wetgevingsnetwerk niet of niet tijdig resultaten opleveren, kunnen daar risico's mee gepaard gaan. De voortgangsbewaking in wetgevingsprocessen¹ is belangrijk om wetgevingsproducten binnen afzienbare tijd tot stand te kunnen brengen.

In bijlage H is een overzicht opgenomen waarin een beeld wordt gegeven van de status van voornoemde ontwerpen per 31 december 2013.

Van de 24 (initiatief)ontwerplandsverordeningen waarover de Raad heeft geadviseerd, zijn er 11 bekendgemaakt in een Publicatieblad. Dit komt neer op een percentage van 46.

Doorlooptijd van de adviezen

De Raad streeft ernaar, afhankelijk van de inhoud van een aangeboden adviesverzoek, een adviestermijn van maximaal drie maanden aan te houden. Bij spoedadviesverzoeken hanteert de Raad in de regel een adviesperiode van zes weken.

In het verslagjaar 2013 heeft de Raad de afdoeningstermijn van drie maanden voor een groot gedeelte gehaald en spoedadviesverzoeken binnen een redelijke tijd afgehandeld. De termijn is niet gehaald in één geval betreffende advisering over een de door de Staten aangenomen motie inzake het hoofdelijk aansprakelijk stellen van gezagsdragers voor onbehoorlijk handelen.

Verzoeken om spoedadvies

In het jaar 2013 heeft de regering 44² adviesverzoeken aan de Raad voorgelegd. Daarbij werd in 15 gevallen expliciet gevraagd om een spoedbehandeling. In twee van deze 15 gevallen is het spoedadviesverzoek door de Raad geretourneerd c.q. door de regering ingetrokken. Dit betekent dat in dit jaar 31% van de adviesverzoeken als spoedadviesverzoek moet worden aangemerkt. Het aantal adviesverzoeken waarbij om een spoed-

¹ De Raad heeft in zijn advies d.d. 6 november 2013, RvA no. RA/22-13-LB over het ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende tijdelijke uitvoering van het Maritiem Arbeidsverdrag (onderdeel "2. Het wetgevingstraject") aandacht hiervoor gevraagd.

² Een van de adviesverzoeken had betrekking op twee ontwerpregelingen.

behandeling werd gevraagd, is vergeleken met het jaar daarvoor gestegen³, hetgeen ook een extra druk legde op de werkzaamheden van de Raad.

Geconstateerd kan worden dat in het merendeel van de gevallen de spoedeisendheid van adviesverzoeken niet door de regering gemotiveerd is.

Kwaliteit van wetgeving

Op 31 juli 2013 heeft de Raad van Ministers de aanwijzingen bij het opstellen van regelgeving (Aanwijzingen voor de regelgeving) vastgesteld. Een nauwgezette toepassing van deze aanwijzingen zal tot verhoging van de kwaliteit van wetgeving leiden. Naar de mening van de Raad wordt tot op heden nog niet optimaal gebruik gemaakt van deze aanwijzingen. In het hoofdstuk “3. De werkzaamheden van de Raad van Advies” wordt hierop ingegaan.

De Raad heeft in het verslagjaar ook gemerkt dat niet altijd gebruik wordt gemaakt van de expertise van Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ) ten aanzien van de redactie van en toepassing van de wetgevingstechniek op wetsontwerpen. Immers, de Raad is van oordeel dat WJZ, als regievoerder in het proces van regelgeving, ontwerpen van wettelijke regelingen aan een laatste kwaliteitstoets dient te onderwerpen. Gezien de deskundigheid en ervaring van WJZ op het gebied van wetgeving moet de rol van WJZ aan het einde van de ambtelijke voorbereidingsfase van ontwerpen van wettelijke regelingen worden versterkt.

Het een en ander is naar de mening van de Raad niet ten goede gekomen aan de kwaliteit van de aangeboden ontwerpen. Dit heeft ook een extra druk gelegd op de werkzaamheden van de Raad. De Raad heeft zich

echter steeds ten volle ingezet om naar beste kunnen zijn medewerking te geven. Wetgeving moet van goede kwaliteit zijn. Dat vereist een degelijke voorbereiding. Net zoals aan alle deelnemers in het wetgevingsproces moet ook aan de Raad een redelijke tijd gegeven worden om zijn werk op verantwoorde wijze te kunnen doen. Voor de advisering over ontwerpregelingen moet zorgvuldig onderzoek worden gedaan, in het bijzonder door de juristen van het Secretariaat die de Raad inhoudelijke ondersteuning bieden. Een grondige analyse van het vraagstuk dat aanleiding gaf tot het tot stand brengen van nieuwe wetgeving en de raadpleging van relevante juridische literatuur en jurisprudentie zijn zaken die de nodige tijd vergen. Voor de Raad staat wetgevingskwaliteit op de eerste plaats. In geen geval mag een snelle behandeling van een verzoek ten koste van de kwaliteit gaan. De Raad heeft een aantal keren, laatstelijk bij het advies d.d. 25 november 2013, RvA no. RA/28-13-LB over het ontwerpplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 28a van de Zegelverordening 1908 (zaaknummer 2013/034814), de aandacht van de regering gevraagd voor deze minder gewenste situatie.

³ In het jaar 2012 worden 29% van de adviesverzoeken als spoedadviesverzoeken aangemerkt en in het jaar 2011 60%.

5. De positie van de Raad van Advies van Curaçao in ons staatsbestel

Algemeen

De kerntaak van de Raad van Advies is het adviseren over zaken van wetgeving en bestuur. De regering hoort de Raad van Advies – verplicht – over onder meer ontwerpen van landsverordeningen die zij aan de Staten wil aanbieden en over ontwerp-landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, die zij voornemens is vast te stellen. Daarnaast adviseert de Raad ook de Staten over initiatiefontwerp-landsverordeningen voordat zij deze in behandeling nemen.

Bij de totstandbrenging van wetgeving is de Raad de laatste verplichte adviseur. Hij is de laatste schakel in het voorbereidend traject van het wetgevingsproces. In dat traject heeft eerder de ambtelijke voorbereiding, advisering en het ambtelijk overleg plaatsgevonden, gevolgd door het proces van bestuurlijke besluitvorming in het kabinet.

De onafhankelijke positie van de Raad

De inrichting en bevoegdheden van de Raad zijn geregeld in hoofdstuk 5 van de Staatsregeling, met een nadere uitwerking in de Landsverordening Raad van Advies. Naast de eisen van bekwaamheid en geschiktheid worden in de Staatsregeling, de Landsverordening Raad van Advies en andere landsverordeningen de incompatibiliteiten met het lidmaatschap van de Raad genoemd. De Raad verwijst voorts naar zijn eigen Gedragsregels ter zake van het omgaan met tegenstrijdige belangen en de nadere afspraken die hij daarover op 12 november 2012 heeft opgesteld. Deze (interne) regels dienen om de onafhankelijke positie en daarmee de ob-

jectiviteit van (de leden van) de Raad zo veel mogelijk te garanderen. Bij de regeling van de taken en bevoegdheden van de Raad heeft de wetgever steeds de waarborging van de onafhankelijke positie van de Raad voor ogen gehad.

Naast kennis en expertise dienen de leden ook over zekere persoonlijke eigenschappen te beschikken, zoals integriteit, maatschappelijke betrokkenheid en een sterk analytisch denkvermogen. In de dagelijkse praktijk, bij de uitvoering van de aan de Raad opgedragen constitutionele taken, is de Raad zich zeer bewust van zijn verantwoordelijkheid - zowel jegens de Staten en de regering alsook in toenemende mate jegens de samenleving - en hecht hij erg aan het waarborgen en het waarmaken van zijn onafhankelijke positie.

De legitimiteit van de Raad van Advies

Geconstateerd kan worden dat niet altijd regeringsbeleid c.q. een beleidsnota wordt vastgesteld, voorafgaande aan het opstellen van een ontwerp-regeling. Hierdoor kan het beschouwen van ontwerp-regelingen binnen de maatschappelijke context en de context van het regeringsbeleid worden bemoeilijkt. Ook constateert de Raad dat de voorbereiding van het regeringsbeleid en de vertaling daarvan in wet- en regelgeving vaak gebrekkig zijn. De reden daarvoor is meestal gebrek aan ambtelijke capaciteit, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Het is van belang dat burgers kunnen inzien en er ook op kunnen vertrouwen dat het overheidsbeleid doelmatig en doeltreffend is. Wet- en regelgeving staan immers niet los van de samenleving, maar dienen de maatschappelijke ordening en dus het algemeen belang. In zijn adviezen draagt de Raad, met name door de beleidsanalytische toetsing, daaraan bij.

De context waarbinnen de Raad van Advies functioneert, wordt mede bepaald door de kleinschaligheid van de Curaçaose samenleving. De Staten die een belangrijke taak hebben om de regering te controleren, functioneert ook in die kleinschalige samenleving. Daar komt bij dat het regeringskabinet in de praktijk gevormd wordt door personen die direct verbonden zijn aan de politieke partijen die samen een meerderheid van het aantal zetels in de Staten hebben. Over het algemeen kunnen de regering en de individuele ministers onder die omstandigheden rekenen op voldoende steun in de Staten. Het belang van de

onafhankelijke positie van de Raad is onder die omstandigheden van bijzondere waarde.

Het verplicht horen van de Raad

De Raad dient op grond van artikel 64, tweede lid, van de Staatsregeling juncto artikel 19, eerste lid, van de Landsverordening Raad van Advies niet alleen gehoord te worden over ontwerpen van landsverordeningen en ontwerplandsbesluiten, houdende algemene maatregelen. De Raad dient ook gehoord te worden over alle voorstellen tot goedkeuring van verdragen die Curaçao raken of van het voornemen tot opzegging van een dergelijk verdrag en over alle voorstellen van rijkswetten en ontwerpen van algemene maatregelen van rijksbestuur. Het horen van de Raad kan wat verdragen en rijksregelgeving betreft, achterwege blijven “indien daaromtrent tussen de Regering en de Gevolmachtigde Minister geen overleg plaatsvindt of naar het oordeel van de Regering om andere reden het horen van de Raad bezwaarlijk is.” (artikel 64, vierde lid, van de Staatsregeling).

Op grond van het vijfde lid van artikel 64 van de Staatsregeling wordt de Raad tot slot gehoord in de gevallen waarin de Staatsregeling of een andere landsverordening dat voorschrijft, in alle buitengewone gevallen van gewichtige aard en in alle andere zaken waaromtrent de regering het nodig oordeelt.

Het horen van de Raad van Advies impliceert volgens mr. C. Borman¹:

- dat een wetgevingsvoorstel, voorzien van volwaardige toelichting, aan de Raad moet worden gezonden;
- dat de Raad in verhouding tot de inhoud van het voorstel voldoende tijd kan besteden aan de voorbereiding van zijn advies;
- dat er sprake is van een serieuze overweging van de in een advies geuite kritiek en eventueel van een gemotiveerde weerlegging daarvan in het nader rapport².

Het horen van de Raad betekent overigens niet dat de verzoekende instantie verplicht is het advies van de Raad over te nemen.

Volgens Borman impliceert “horen” dat van het gevraagde advies of oordeel kennis wordt genomen en dat het advies of oordeel bij de definitieve besluitvorming in de overwegingen wordt betrokken.

Verplicht horen van de Raad ook bij rijksregelgeving en verdragen

De Raad heeft in dit verslagjaar en ook daarvoor een gering aantal adviesverzoeken ontvangen betreffende rijksregelgeving of verdragen³. De Raad is er niet van op de hoogte welke de redenen zijn die de regering ertoe brengen het horen van de Raad achterwege te laten en of deze gebaseerd kunnen worden op genoemd vierde lid van artikel 64 van de Staatsregeling. Uit informatie waarover de Raad beschikt, leidt de Raad echter af dat de Raad van State van het Koninkrijk wel regelmatig dergelijke adviesverzoeken krijgt en zeker ook over onderwerpen die van belang zijn voor Curaçao. De Raad acht die tendens niet positief, omdat hij eventuele negatieve implicaties van een rijksregelgeving of verdrag voor Curaçao niet bijtijds kan signaleren.

¹ Advies van 19 februari 2007 aan de Raad van Advies van Aruba over een aantal vragen, dat door die Raad bij brief van 7 februari 2007, nr. RvA 20-07 is gesteld. De Raad van Advies van Aruba is voor wat betreft zijn taken en bevoegdheden vergelijkbaar met de Raad van Advies van Curaçao, zodat het aangehaalde advies ook van toepassing is op het horen van de Raad van Advies van Curaçao.

² Curaçao kent geen nader rapport. Een eventuele weerlegging van het advies van de Raad door de regering gebeurt in de toelichting op de ontwerpregeling.

³ Adviesverzoeken aan de Raad betreffende rijksregelgeving en verdragen:

- in het jaar 2010: geen rijksregelgeving, geen verdragen;
- in het jaar 2011: 1 rijksregelgeving, geen verdragen;
- in het jaar 2012: 1 rijksregelgeving, geen verdragen;
- in het jaar 2013: 2 producten van rijksregelgeving, geen verdragen.

Wanneer moet de Raad opnieuw gehoord worden?^{4 5}

De wet schrijft niet uitdrukkelijk voor dat de Raad van Advies wederom moet worden gehoord indien een ontwerplandsverordening of ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, waarover de Raad van Advies reeds advies heeft uitgebracht, wordt gewijzigd en die wijziging niet het gevolg is van dat eerdere advies van de Raad.

Voorop zij gesteld dat bij aanpassingen van ondergeschikte aard in het ontwerp het opnieuw horen van de Raad niet noodzakelijk is. Dat is met name het geval wanneer het gaat om wetstechnische of om inhoudelijke aanpassingen op ondergeschikte punten, die geen consequenties hebben voor de werkingssfeer of strekking van de ontwerpregeling.

Gaat het echter om wijzigingen van ingrijpende aard die niet het gevolg zijn van het advies van de Raad, dan ligt de zaak anders. Hoewel in de wet niet uitdrukkelijk staat dat de Raad van Advies dan opnieuw moet worden geraadpleegd, kan wel worden gesteld dat er een verplichting daartoe voortvloeit uit de strekking van de bepalingen van de Staatsregeling en de Landsverordening Raad van Advies.

Een algemene regel ter beoordeling of een wijziging die in een ontwerplandsverordening wordt voorgesteld, als ingrijpend moet worden aangemerkt, is er niet. Er zal daarom, met het oog op de waarborging van de kwaliteit van wetgeving, per geval moeten worden bekeken of een wijziging als ingrijpend is aan te merken. De Raad heeft bij brief d.d. 17 maart 2014, RvA no. OV/08-14 door tussenkomst van de Gouverneur de regering geïnformeerd over het

hierna volgend toetsingskader. Deze brief is verstuurd naar aanleiding van de brief d.d. 20 februari 2014 met kenmerk 2014/7944 van de minister van Financiën, waarin hij aangeeft waarom naar zijn mening de regering in het in die brief genoemde geval niet verplicht was de Raad opnieuw te horen.

Ter vaststelling of een wijziging aangebracht in een ontwerplandsverordening nadat de Raad van Advies daarover reeds advies heeft uitgebracht, ingrijpend van aard is, wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën van wijzigingen:

- a. wijzigingen waarbij nagegaan dient te worden of de bepalingen daarvan te verenigen zijn met de Staatsregeling, het Statuut of met overeenkomsten met andere mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties die door Curaçao bekrachtigd zijn;
- b. wijzigingen die ertoe strekken bepalingen in een ontwerplandsverordening op te nemen, waarbij de werking van algemene rechtsbeginselen in het geding komt, zoals regelingen van rechtsbescherming, van eerbiediging van verkregen rechten, van gelijkheid en rechtszekerheid;
- c. wijzigingen waarbij de taak en de functie van de Raad van Advies, van andere Hoge Colleges van Staat of van de rechterlijke macht aanmerkelijk worden gewijzigd;
- d. andere wijzigingen van ingrijpende aard in het algemeen. Hierbij kan worden gedacht aan:
 - wijzigingen waarmee bij de betreffende ontwerplandsverordening geen rekening met de kosten is gehouden en waarvan te voorzien is dat zij grote financiële gevolgen met zich meebrengen;
 - wijzigingen die een verzwaring van plichten voor de burgers opleveren, zoals de uitbreiding van de kring van belastingplichtigen of het belastbaar feit, of wijziging van het handhavingsmechanisme;
 - wijzigingen die de uitgangspunten van de regeling betreffen. Deze wijzigingen worden over het algemeen als ingrijpend aangemerkt omdat juist die uitgangspunten de doelmatigheid en handhaafbaarheid van de regeling bepalen.

Het uitgangspunt moet zijn dat de Raad steeds wordt gehoord indien er sprake is van een ingrijpende wijziging in de ontwerplandsverordening of het ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, waarover

⁴ In het hoofdstuk "Wijzigingen in ontwerpen waarover de Raad reeds heeft geadviseerd" in het Jaarverslag 2010-2011 (pagina's 27 e.v.) is de Raad uitgebreid op dit onderwerp ingegaan. Zie ook aanwijzing 185, vijfde lid, van de Aanwijzingen voor de regelgeving en de toelichting daarop.

⁵ In het hoofdstuk "Advisering over amendementen" in het Jaarverslag 2010-2011 (pagina's 31 en 32) is de Raad ingegaan op advisering door de Raad over amendementen op regeringsontwerpen.

de Raad eerder advies heeft uitgebracht, met inachtneming van hetgeen hierboven naar voren is gebracht. Er kunnen zich in de praktijk echter situaties voordoen die een afwijking van dit uitgangspunt rechtvaardigen. Zulk een afwijking moet alleen mogelijk zijn indien dringende redenen zich tegen het opnieuw horen van de Raad verzetten. Daarbij moet gesteld worden dat de factor tijd op zich niet zonder meer een rechtvaardiging is om het bestaan van een dringende reden aan te nemen. Er dient per geval een zorgvuldige afweging te worden gemaakt of wat men als dringende reden beschouwt, werkelijk van dien aard is dat het zich verzet tegen het opnieuw horen van de Raad.

Het voorschrift van artikel 64, tweede lid, onderdeel a, van de Staatsregeling in samenhang met artikel 19, eerste lid, onderdeel a, van de Landsverordening Raad van Advies dat de Raad van Advies over alle ontwerpen van landsverordeningen en van landsbesluiten, houdende algemene maatregelen wordt gehoord, dient beschouwd te worden als een waarborg voor de totstandbrenging van kwalitatief goede wettelijke regelingen. Dat de actoren in het wetgevingsproces het voorgaande niet steeds ten volle beseffen, blijkt uit het volgende voorbeeld.

De Raad heeft op 6 februari 2013 advies uitgebracht over een ontwerpplandsverordening tot aanpassing van de omzetbelasting, het formele belastingrecht en aanverwante belastingverordeningen⁶.

In het door de regering aan de Staten aangeboden ontwerp van genoemde landsverordening (Zitting 2012-2013-030) is door middel van twee nota's van wijziging (no. 6 en no. 8) wijzigingen aangebracht die van ingrijpende aard zijn en die niet het gevolg zijn van het advies van de Raad. Het betreft de wijziging van de Zegelverordening 1908 respectievelijk van de Successiebelastingverordening 1908. Dat die wijzigingen "ingrijpend" zijn, heeft primair te maken met het feit dat beide landsverordeningen in het ontwerp waarover de Raad advies heeft uitgebracht, niet gewijzigd werden.

De Raad brengt zoals hiervoor uiteengezet is, advies uit over alle ontwerpen van (wijzigingen van) landsverordeningen. In het genoemde voorbeeld heeft de Raad dus geen advies kunnen uitbrengen over de wijziging van de Zegelverordening 1908 en de Successiebelastingverordening 1908, omdat deze niet aan de Raad zijn voorgelegd.

De Raad van Advies is het constitutioneel orgaan dat tot taak heeft ervoor te waken dat ontwerpregelingen steeds voldoen aan kwaliteitseisen als die van rechtmatigheid, doeltreffendheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Het kan niet de bedoeling van de wetgever zijn geweest ingrijpende wijzigingen in een ontwerpplandsverordening⁶, nadat de Raad van Advies reeds daarover heeft geadviseerd en die niet het gevolg zijn van het advies van de Raad, aan het oordeel van de Raad van Advies te onttrekken.

Gedurende het verdere voorbereidings- en behandelingstraject van een ontwerpregeling waarover de Raad reeds advies heeft uitgebracht, dient bij elk voorstel om wijzigingen aan te brengen in dat ontwerp daarom te worden nagegaan of er wel of niet sprake is van een ingrijpende wijziging. Vaste praktijk moet zijn dat de deelnemers aan het wetgevingsproces daar steeds voldoende aandacht aan geven.

De verplichting van de Raad om te adviseren

Tegenover de verplichting om de Raad te horen staat de verplichting van de Raad om binnen een redelijke termijn advies uit te brengen over in de Staatsregeling of een andere landsverordening genoemde gevallen, wanneer hij daarvoor door de Staten of de regering wordt benaderd. Om tot een gedegen en tijdige advisering te kunnen komen dienen bij het adviesverzoek echter alle reeds uitgebrachte adviezen en achterliggende relevante informatie te worden gevoegd. De Raad hanteert in de regel een afhandelingstermijn van maximaal zes weken voor spoedadviesverzoeken en maximaal

⁶ Deze landsverordening is vastgesteld en bekendgemaakt in P.B. 2013, no. 50.

drie maanden voor reguliere adviesverzoeken. In bepaalde gevallen kan de Raad een adviesverzoek echter retourneren zonder daar inhoudelijk op in te gaan. Dit kan bijvoorbeeld wanneer het horen van overige, verplicht te raadplegen adviescolleges achterwege is gebleven of het ontwerp zich nog in de ambtelijke voorbereidingsfase bevindt.

De Raad heeft zoals reeds aangegeven in hoofdstuk “4. De adviestaken van de Raad in de praktijk” in totaal 44 adviesverzoeken in het verslagjaar 2013 ontvangen. Van deze 44 adviesverzoeken is één adviesverzoek geretourneerd en één door de regering ingetrokken. De afdoeningstermijn van drie maanden voor reguliere adviesverzoeken is slechts in één geval niet gehaald. Wat spoedadviesverzoeken betreft, is in drie gevallen de termijn van zes weken overschreden omdat in deze gevallen het adviesverzoek onvolledig was. Essentiële documenten die nodig waren om tot een weloverwogen advies over de ontwerpregelingen te komen, ontbraken.

Gezien het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de Raad in het verslagjaar 2013 aan de verplichting voldaan heeft om binnen een redelijke termijn advies uit te brengen.

De maatschappelijke rol van de Raad

De afgelopen tijd komen adviezen van de Raad steeds meer in de publiciteit, omdat deze door de media worden aangehaald en uitvoerig besproken of door parlementariërs en politici worden gebruikt in discussies. Daarbij worden door de media soms aspecten uit het advies van de Raad gelicht en nader belicht terwijl die van ondergeschikt belang zijn en wordt door politici te pas en te onpas uit adviezen van de Raad geciteerd in veelal politieke discussies. De burger die, nu meer dan ooit, geconfron-

teerd wordt met de adviezen van de Raad, moet erop kunnen vertrouwen dat de Raad vanuit zijn constitutionele rol alle ontwerpregelingen op een kundige en onafhankelijke wijze beoordeelt. Het is voor hem wellicht een geruststelling dat de Raad als onafhankelijk adviesorgaan middels zijn adviezen erop toeziet dat bij wetgeving en bestuur de beginselen van de rechtstaat, zoals de bescherming van grondrechten en behoorlijk bestuur in de ruime zin des woords, worden nageleefd.

Voor de Raad is het belangrijk dat de burger en de pers toegang hebben tot de integrale adviezen van de Raad die openbaar zijn. Door de integrale publicatie van het advies op de website van de Raad kunnen mogelijke misvattingen over de interpretatie van dit advies worden vermeden. De Raad geeft als voorbeeld zijn advies van 11 juni 2013 betreffende een verzoek aan de Raad om advies te geven inzake een door de Staten in de openbare vergadering van 17 januari 2013 aangenomen motie⁷. In die motie hebben de Staten de regering verzocht de Raad om advies te vragen over alle mogelijkheden die het Wetboek van Strafrecht, het Burgerlijk Wetboek en de principes van deugdelijk bestuur (“good governance”) bieden om bestuurders persoonlijk aansprakelijk te stellen indien er sprake is geweest van wanbeleid, geldverspilling en overtreding van de wet. Specifieke aandacht is ook gevraagd voor enkele juridische aspecten, zoals artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek, artikel 2:344 van het Wetboek van Strafrecht en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Ook is de Raad gevraagd in het advies maatregelen aan te bevelen - middels wetgeving of op andere wijze - waarmee de Staten of de regering iedere bestuurder aansprakelijk kunnen, respectievelijk kan, houden voor (daden van) wanbeleid, geldverspilling en wetsovertreding.

De Raad is in het advies van 11 juni 2013 uitvoerig ingegaan op de bestaande mogelijkheden om bestuurders en gewezen bestuurders aansprakelijk te stellen. Uit het advies van de Raad blijkt dat het aansprakelijk stellen van één of meerdere bestuurders primair een taak van de Staten is. De Raad heeft zoals in de motie verzocht echter ook een aantal aanbevelingen voor nieuwe wetgeving in overweging gegeven.

Door raadpleging van voornoemd advies op de website van de Raad kan de burger inzicht krijgen in de mogelijkheden om bestuurders aansprakelijk te stellen en de mogelijke complicaties daarbij en zelf beoordelen of de Raad zich in dezen op behoorlijke wijze van zijn adviestaak heeft gekweten. Tevens kan de burger zelf beoordelen of de gekozen volksvertegenwoordiger het advies van de Raad in zijn beschouwingen en debatten meeneemt.

⁷ RvA no. RA/05-13-DIV. De integrale tekst van dit advies staat op de website van de Raad: www.raadvanadvies.cw

6. Contacten van de Raad

Hare Excellentie de waarnemend Gouverneur

Ter gelegenheid van het afscheid van mr. C.M. Grüning als ondervoorzitter van de Raad heeft de Raad op 5 februari 2013 een lunchbijeenkomst bijgewoond bij H.E. de waarnemend Gouverneur mevrouw mr. A.P. Van de Pluijm-Vrede.

De Raad heeft op 3 juni 2013 met H.E. waarnemend Gouverneur mevrouw mr. A.P. Van de Pluijm-Vrede vergaderd. Met de waarnemend Gouverneur is van gedachten gewisseld over zaken van wetgeving en bestuur.

Hare Excellentie de Gouverneur

Op 12 december 2013 heeft de Raad ter kennismaking een lunchbijeenkomst bijgewoond bij H.E. Gouverneur mevrouw L.A. George-Wout. Tijdens deze bijeenkomst is tevens afscheid genomen van mr. R.N. Hart als lid van de Raad per 31 december 2013.

De Raad van Ministers

De Raad heeft op 3 juli 2013 een kennismakingsbezoek gebracht aan de Raad van Ministers, waarbij van gedachten is gewisseld over diverse onderwerpen.

Op 13 november 2013 heeft de Raad over diverse onderwerpen van gedachten gewisseld met de Raad van Ministers, onder andere over procedurele aspecten betreffende het wetgevingsproces.

De Minister van Algemene Zaken

De ondervoorzitter heeft op 25 maart 2013 met de minister van Algemene Zaken, drs. D.R. Hodge, gesproken over de benoeming van nieuwe leden van de Raad. De ondervoorzitter heeft ook met de minister over andere onderwerpen van gedachten gewisseld.

Minister van Algemene Zaken drs. D.R. Hodge heeft op 8 april 2013 een kennismakingsbezoek gebracht aan de Raad. De Raad heeft met de heer Hodge over diverse onderwerpen van gedachten gewisseld.

De Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening

Op 22 november 2013 heeft het Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening in aanwezigheid van diens minister, ir. E.G. van der Horst, een presentatie gehouden over de maatregelen die de regering

voornemens is te treffen en die de rechtspositie van overheidsdienaren zullen raken.

Het Ministerie van Financiën

Op 15 augustus 2013 heeft het Ministerie van Financiën de Raad een toelichting gegeven op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2014 (ontwerpbegroting 2014). De regering had deze ontwerpbegroting 2014 kort daarvoor ter advisering aan de Raad toegestuurd.

De ondervoorzitter en een lid van de Raad hebben op 23 oktober 2013 een gesprek gehad met de minister van Financiën. In dit gesprek zijn onder meer de knelpunten die zich bij de ambtelijke voorbereiding van een drietal ontwerpregelingen hebben voorgedaan, ter sprake gekomen. De regering had deze ontwerpen vóór voornoemd gesprek ter advisering aan de Raad aangeboden.

De vicepresident van de Raad van State

De vicepresident van de Raad van State, mr. J.P.H. Donner, heeft op 18 maart 2013 een kennismakingsbezoek gebracht aan de Raad. De Raad heeft met de heer Donner over diverse onderwerpen van gedachten gewisseld.

Op 15 augustus 2013 heeft de ondervoorzitter een ontmoeting gehad met de vicepresident van de Raad van State, mr. J.P.H. Donner, die op Curaçao aanwezig was.

Staatsraad van het Koninkrijk

Op 17 januari 2013 heeft drs. R.A. Vornis een beleefdheidsbezoek gebracht aan de onder-



*Quadripartiet adviesradenoverleg
gehouden op St. Maarten, met de
Adviesraden Aruba, Curaçao, Nederland
en St. Maarten d.d. 20-22 maart 2013*

voorzitter. De heer Vornis is staatsraad voor Curaçao bij de Raad van State voor het Koninkrijk.

Quadripartite adviesradenoverleg

Aan het quadripartite adviesradenoverleg dat op Sint Maarten is gehouden van 20 tot en met 22 maart 2013, hebben de adviesraden van Aruba, Sint Maarten, Nederland en Curaçao deelgenomen. De delegatie van Curaçao bestond uit de ondervoorzitter en één lid van de Raad alsook de secretaris, terwijl twee andere leden van de Raad tevens aan enkele van de beraadslagingen en activiteiten hebben deelgenomen.

Het Algemeen Pensioenfonds Curaçao

Het Algemeen Pensioenfonds Curaçao heeft op 3 december 2013 een presentatie verzorgd voor de Raad over de voorgenomen herziening van de pensioenregeling voor overheidsdienaren.

7. De ambtelijke ondersteuning van de Raad van Advies

Inleiding

Gezien de positie van de Raad als onafhankelijk adviseur van de regering op het terrein van wetgeving en bestuur is het gewenst dat de Raad ook een eigen ondersteunend ambtelijk apparaat heeft. Aan deze ondersteuning wordt aandacht gegeven in de artikelen 15 e.v. van de Landsverordening Raad van Advies.

Door de zelfstandige positie die de Raad ten opzichte van de regering inneemt, moet de Raad ook zoveel mogelijk zeggenschap krijgen met betrekking tot de inrichting en bemensing van zijn ondersteunend apparaat, aangeduid als het Secretariaat van de Raad van Advies¹.

De secretaris

Aan de Raad wordt toegevoegd een secretaris, aldus artikel 15, eerste lid, van de Landsverordening Raad van Advies. De secretaris, die op voordracht van de Raad bij landsbesluit wordt benoemd, is de belangrijkste adviseur van de Raad. De secretaris is, ingevolge het bepaalde in artikel 15, derde lid, tevens belast met de leiding van het Secretariaat.

Het Secretariaat van de Raad van Advies

De leden van de Raad worden in hun werkzaamheden bijgestaan en ondersteund door het Secretariaat. Het Secretariaat geeft naast administratieve ook juridisch-technische ondersteuning aan de Raad bij de voorbereiding van de adviezen van de Raad. Er is een viertal ervaren wetgevingsjuristen in de functie van Adviseur bij het Secretariaat benoemd.

De belangrijkste taken van het Secretariaat zijn:

- het opstellen van conceptadviezen, het verrichten van voorstudies met betrekking tot aan de Raad voorgelegde vraagstukken en het verstrekken van adviezen aan de Raad;
- het voorbereiden en vastleggen van de vergaderingen van de Raad;
- het bijstaan en ondersteunen van de Raad met betrekking tot het opstellen van jaarplannen c.q. -verslagen, en het onderhouden van een

goede werkrelatie met onder andere de regering en de Staten, de Raden van Advies van Aruba en van Sint Maarten en de Raad van State van het Koninkrijk.

Organisatie

Het Secretariaat van de Raad van Advies ondersteunt een Staatsorgaan en is daarom direct verantwoording schuldig aan dat Staatsorgaan en niet aan de overheid.

In de begroting van Curaçao is de Raad van Advies als organisatie opgenomen in het hoofdstuk "Staatsorganen". De financiële zelfstandigheid van de Raad op het punt van de begrotingsuitvoering en meer in het bijzonder de beschikking over de eigen begrotingsbedragen houdt in dat in beginsel niet wordt ingekort op een door de Raad ingediende ontwerp-begroting.

De uitvoering van de begroting behoort tot de verantwoordelijkheid van de Raad zelf. De ondervoorzitter, of namens deze de secretaris, voert het begrotingsbeheer van de Raad.

De secretaris en de plaatsvervangend secretaris van de Raad worden op voordracht van de Raad benoemd bij landsbesluit. Het overige personeel van het Secretariaat wordt op voordracht van de secretaris bij landsbesluit benoemd.

Ter waarborging van een verdergaande onafhankelijkheid op het gebied van het personeelsbeheer is het wenselijk dat de Raad zelfstandig personeelsbeheer heeft.

¹ Zie bijlage I voor het organogram van het Secretariaat van de Raad van Advies van Curaçao

Kennisbeleid en opleidingen

Het Secretariaat streeft onder alle omstandigheden naar een gedegen ondersteuning van de Raad. Kennis is daarbij een kernvoorwaarde. De beschikbaarheid, actualiteit en toepasbaarheid van kennisbronnen zijn daarom ook cruciaal voor de advisering. De Raad streeft ernaar de beschikbare kennis te vergroten, onder andere door de medewerkers van het Secretariaat in de gelegenheid te stellen specialistische opleidingen te volgen en door het onderhouden van een gedegen bibliotheek.

Het beschikbaar houden van goed gestructureerde, actuele en toegankelijke kennis- en informatiebronnen is ook een absolute noodzaak. Een bibliotheek heeft over het algemeen als kernfunctie de voorziening van kennis en informatie. In de verslagperiode zijn vorderingen gemaakt met de realisatie van een deugdelijke bibliotheek voor de Raad van Advies.

Vanwege de precaire financiële situatie van het land heeft de regering in de verslagperiode de begrotingen van alle organisatieonderdelen van de overheid en Hoge Colleges van Staat, waar-

onder die van de Raad, ingekort. Dit had onder meer tot gevolg dat er onvoldoende financiële ruimte was om de medewerkers van het Secretariaat cursussen te laten volgen.

Ambtelijke contacten

In het kader van de uitvoering van de taken van het Secretariaat hebben de secretaris en diens medewerkers geregeld contact met ambtelijke diensten, instellingen, het Secretariaat van de Raad van Advies van Aruba, het Secretariaat van de Raad van Advies van Sint Maarten en met het Secretariaat van de Raad van State, alsmede met andere adviesorganen.

Op 27 februari 2013 heeft de secretaris van de Raad een onderhoud gehad met het hoofd van de Afdeling Juridische Zaken van het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister over de advisering met betrekking tot rijksregelgeving. Op 8 maart 2013 hebben twee medewerkers van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten een kennismakingsbezoek gebracht aan de secretaris.

De secretaris van de Raad heeft op 21 november 2013 overleg gevoerd met Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ), de secretaris en de adjunct-secretaris van de Raad van Ministers en het Ministerie van Financiën over het traject van wetgeving. Daarbij is gesproken over het wetgevingsnetwerk en de rol van WJZ daarin, de wijze van aanlevering van adviesverzoeken aan de Raad van Advies en de advisering over voorstellen van rijkswetgeving en verdragen.

Op 4 september 2013 heeft de secretaris een ontmoeting gehad met mr. drs. Q. D. Abath van het Secretariaat van de Raad van Advies van Aruba. Tijdens deze ontmoeting is onder meer gesproken over de toetsing van ontwerp-begrotingen.

8. Zelfstandigheid van de Raad

Begrotingsautonomie

Artikel 32 van de Landsverordening Raad van Advies bepaalt dat de Staten, in overeenstemming met de Raad en met de minister van Algemene Zaken, faciliteiten aan de Raad beschikbaar stelt voor een goede onafhankelijke taakuitoefening. De ondervoorzitter, of namens deze de secretaris, voert het begrotingsbeheer van de Raad (artikel 39 van de Landsverordening comptabiliteit 2010). In de begroting van de Raad dienen geen wijzigingen aangebracht te worden¹. De uitvoering van de begroting behoort tot de verantwoordelijkheid van de Raad zelf².

De Raad bereidt voorts op grond van artikel 34 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 zijn eigen begroting voor. Hierdoor wordt zijn zelfstandige positie ten opzichte van de regering geaccentueerd.

Op grond van het tweede lid van artikel 40 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 in samenhang met het eerste lid van dat artikel kan de ondervoorzitter de secretaris aanwijzen om zonder voorafgaande machtiging privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten.

Personeelsbeheer

Weliswaar heeft de Raad wat zijn Secretariaat betreft geen zelfstandig personeelsbeheer, maar de onafhankelijkheid van de Raad wordt door artikel 15 van de Landsverordening Raad van Advies in zekere zin gewaarborgd. Op grond van het eerste lid van dat artikel 15 worden de secretaris en de plaatsvervangend secretaris van de Raad immers op voordracht van de Raad benoemd bij landsbesluit. De secretaris en de plaatsvervangend secretaris worden bij landsbesluit geschorst of ontslagen nadat de Raad is gehoord.

Het overige personeel van het Secretariaat van de Raad wordt op voordracht van de secretaris bij landsbesluit benoemd, geschorst of ontslagen.

¹ Zie in dit verband de laatste alinea van het onderdeel “Kennisbeleid en opleidingen” in hoofdstuk 7.

² Zie in dit verband de toelichting op artikel 32 van de Landsverordening Raad van Advies (pagina 19 van de memorie van toelichting).

9. Een aantal adviezen nader belicht¹

A. De Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2014 en de meerjarenbegroting

1. Algemeen

De Raad heeft conform artikel 8, eerste lid, van de Landsverordening comptabiliteit 2010 (A.B. 2010, no. 87) binnen een maand een uitgebreid advies² uitgebracht over de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2014 (ontwerpbegroting 2014). De Raad is in detail ingegaan op enkele bijzondere risico's waarmee volgens de Raad de regering in de begroting of in de toelichting daarop rekening diende te houden.

2. Risico's waarmee rekening dient te worden gehouden

a. Het normbekostigingsstelsel "Vergoeden en Verantwoorden" (V&V-stelsel³) in het onderwijs
Er bestaat binnen de begroting van het Ministerie van Onderwijs een jaarlijks terugkerend risico van NAf 143 miljoen als gevolg van het V&V-stelsel. De regering is geadviseerd in de memorie van toelichting aan te geven hoe zij van plan is hiermee om te gaan. Ook is de regering geadviseerd aan te geven of de subsidie op basis van het V&V-stelsel toereikend is en of dit een goed instrument is gebleken voor de kostenbeheersing en voor de kwaliteit van het onderwijs.

b. Aangekondigde aanpassing van de basisverzekering ziektekosten

Het is de Raad opgevallen dat in de ontwerpbegroting 2014 geen rekening is gehouden met de door de regering in de Staten aangekondigde aanpassing van de basisverzekering ziektekosten middels de beoogde reparatiewetgeving. Het is niet duidelijk of voornoemde aanpassing negatieve gevolgen zal hebben voor de begroting.

c. Kapitaalinvesteringen en exploitatiekosten

Geconstateerd is dat er een aantal investeringen voorgenomen zijn waarvan op voorhand vaststaat dat daaraan exploitatielasten verbonden zullen zijn. Uit de ontwerpbegroting 2014 blijkt echter niet of de onderhoudskosten c.q. exploitatiekosten verbonden aan bedoelde investeringen structureel van aard zijn en ook niet of deze kosten al dan niet ten laste van de overheid zullen komen.

d. Financiering door Stichting Ontwikkeling Nederlandse Antillen

Geconstateerd is dat de middelen die door de Stichting Ontwikkeling Nederlandse Antillen (SONA) ter beschikking worden gesteld, niet op de ontwerpbegroting 2014 zijn opgevoerd. De Raad is van oordeel dat de ontwerpbegroting 2014 daardoor onvolledig is en bovendien strijdig is met artikel 4, tweede lid, van de Landsverordening comptabiliteit 2010. Dit brengt met zich mee dat ook de middelen die door SONA ter beschikking zullen worden gesteld, op de Begroting 2014 zichtbaar dienen te zijn, niet alleen in verband met de voldoening aan voornoemd artikel, maar ook en vooral om maatregelen te kunnen treffen indien die middelen onverhoopt niet verkregen worden. Daarnaast wordt de bijzondere aandacht van de regering gevraagd voor projecten waarbij sprake is van medefinanciering door het Land en SONA. Immers, SONA zal tot eind 2014 operationeel zijn.

De Raad heeft uit de media kennisgenomen van de door de regeringen van Curaçao en Nederland gemaakte afspraken over de effectieve beste-

¹ De adviezen waarnaar in dit onderdeel wordt verwezen, staan op de website van de Raad van Advies: www.raadvanadvies.cw.

² Advies van 29 augustus 2013, RvA no. RA/19-13-LV.

³ Het V&V-stelsel is een normbekostigingsstelsel voor het onderwijs. Het V&V-stelsel is een instrument voor vergoeding van personele en materiële exploitatiekosten en voor bestedingsverantwoording van ontvangen vergoedingen. Bron: "Onderwijsbekostiging" uitgebracht door de *Servisio pa Asuntunan di Enseñansa (SAE)* d.d. 28 augustus 2006.

ding van de samenwerkingsmiddelen via SONA en de Antilliaanse medefinancieringsorganisatie. Volgens de Raad diende de ontwerpbegroting 2014 op bovengenoemd punt aangevuld te worden.

e. Overheidsbedrijven

In de toelichting op de ontwerpbegroting 2014 staat dat er een traject loopt voor het wettelijk verankeren van het dividendbeleid en dat gewerkt wordt aan een plan van aanpak dat voorziet in een minimumafdracht aan de regering door de daarvoor in aanmerking komende overheidsbedrijven. De Raad adviseert de regering om in de memorie van toelichting haar beleid duidelijk toe te lichten en aan te geven welke concrete plannen er zijn om de eventuele slechte financiële situatie van de overheidsbedrijven te verbeteren en zodoende de in de ontwerpbegroting 2014 en de meerjarenbegroting opgenomen bedragen te kunnen handhaven.

f. Personeelslasten

In een brief d.d. 1 juli 2013 (2013/038452) adviseert de sectordirecteur Financieel Beleid en Begrotingsbeheer om effectieve maatregelen te nemen zodat het gecorrigeerde personeelsplafond niet wordt overschreden. Daar staat ook dat de reeds in gang gezette maatregelen in 2013 en de voorgenoemde maatregelen in het kader van het optimaliseringstraject in de personele sfeer een structurele doorwerking in de meerjarenbegroting moeten hebben en dat gelet daarop ook in de ontwerpbegroting 2014 een bedrag is afgevoerd. De Raad concludeert uit het voorgaande dat zowel de ontwerpbegroting 2014 als de meerjarenbegroting is bijgesteld als gevolg van maatregelen die nog niet geëffectueerd zijn maar wel “in gang gezet zijn”. De Raad is van oordeel dat dit aanzienlijke financiële risico's met zich kan meebrengen als de maatregelen uiteindelijk niet op de verwachte datum effectief zijn.

g. Het uitblijven van de bouw van een nieuw ziekenhuis

Door de regering is lange tijd gesproken over de bouw van een nieuw en modern ziekenhuis. De verwachting daarbij was ook dat met de bouw van een dergelijk ziekenhuis - naast betere zorg - de kosten van de medische zorg teruggedrongen kunnen worden. De Raad constateert echter dat in

de ontwerpbegroting 2014 geen middelen worden gereserveerd voor de bouw van een nieuw ziekenhuis.

B. Premie basisverzekering ziektekosten

1. Algemeen

Met de invoering van de basisverzekering ziektekosten is volgens de regering⁴ een eerste stap gezet om tot uniformering van de ziektekostenverzekeringen te komen. De Raad heeft op 7 januari 2013 advies uitgebracht over de ontwerpplandsverordening basisverzekering ziektekosten⁵. Het ontwerpplandsbesluit vaststelling premie, premie-inkomensgrenzen, eigen bijdrage en toeslag basisverzekering ziektekosten maakt deel uit van het pakket van maatregelen tot invoering van de basisverzekering ziektekosten. De Raad heeft op genoemde datum ook over dit ontwerp⁶ geadviseerd⁷.

2. Bepaalde effecten van de inkomensafhankelijke premie

De Raad onderkent het belang dat de regering met het ontwerp wil dienen en de noodzaak om zo snel mogelijk maatregelen te nemen om te voorkomen dat de overheidsfinanciën meer te lijden krijgen als gevolg van de steeds oplopende tekorten in het Ziektefonds en het Ongevalfonds, die door de Sociale Verzekeringsbank worden beheerd. De Raad heeft in zijn advies de volgende kanttekeningen bij het ontwerp geplaatst.

⁴ Zie pagina 2 van de memorie van toelichting behorende bij de ontwerpplandsverordening houdende een nieuwe wettelijke voorziening ter verzekering van kosten ingeval van ziekte (Landsverordening basisverzekering ziektekosten)(Zitting 2012-2013-025).

⁵ Deze landsverordening is vastgesteld en bekendgemaakt in P.B.2013, no.3.

⁶ Dit landsbesluit is vastgesteld en bekendgemaakt in P.B.2013, no.4.

⁷ Advies d.d. 7 januari 2014, RvA no. RA/39A-12-LB.

a. De premiedruk voor gepensioneerden

In de nota van toelichting bij het ontwerp (pagina 7) geeft de regering aan zich te realiseren dat de oorspronkelijke voorstellen voor de basisverzekering onevenredig veel druk zouden leggen op de koopkracht van gepensioneerden. De regering zegt in het ontwerp daarom te hebben gekozen voor een premie-inkomensgrens van NAf 1000,- per maand, waardoor gepensioneerden die alleen een uitkering op grond van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering (Lv AOV) ontvangen, geen premie verschuldigd zijn. Daarnaast zullen gepensioneerden die meer dan NAf 1000,- aan inkomen per maand genieten, op grond van het ontwerp een inkomensafhankelijke premie van 10% in plaats van 12% moeten betalen. De regering lijkt de keuze voor een inkomensafhankelijke premie van 10% voor gepensioneerden te rechtvaardigen door te wijzen op het feit dat dit premiepercentage gelijk is aan het premiepercentage dat het Fonds Ziektekosten Overheidsgepensioneerden (FZOG) berekent.

De Raad merkt ten aanzien van het voorgaande primair op dat de vergelijking met het FZOG in dit verband niet op zijn plaats is. Immers, de groep FZOG-verzekerden betreft een veel kleinere groep verzekerden.

De Raad is voorts van oordeel dat het percentage van 10% voor gepensioneerden relatief gezien hoog is. Een actieve werknemer betaalt immers zelf slechts 3% aan inkomensafhankelijke premie (de werkgever de resterende 9%), terwijl een gepensioneerde meer dan drie keer zoveel moet betalen. De Raad is dan ook van oordeel dat het ontwerp onvoldoende solidariteit toont van actieven met de gepensioneerden in de samenleving.

De bijzondere aandacht van de regering is gevraagd voor het voorgaande.

b. Gevolgen voor bepaalde inkomensgroepen

De inkomensafhankelijke premie bestaat uit een percentage van het inkomen van de verzekerde. Onder inkomen wordt op grond van artikel 1, aanhef, onder e, van het ontwerp verstaan het inkomen in de zin van artikel 3, vierde lid, van de Landsverordening op de inkomstenbelasting 1943. Dit houdt in dat de premie geheven wordt over het inkomen na aftrek van de verwervingskosten (NAf 500,-), hetgeen voor een loontrekker niet veel verschil vertoont met zijn bruto-inkomen. Dit kan leiden tot situaties die als onbillijk kunnen worden beschouwd.

Teneinde voornoemde situaties te mitigeren wordt de regering in overweging gegeven voor de vaststelling van het premiepercentage naargelang de inkomensgroep waartoe een verzekerde behoort, een soort glijdende schaal ("gliding scale") te hanteren; het premiepercentage loopt op naarmate het inkomen hoger is.

c. Financiële onderbouwing opgenomen in de nota van toelichting

De Raad acht de financiële onderbouwing van het ontwerp niet toereikend. Behalve een aantal algemene opmerkingen en schattingen wordt naar het oordeel van de Raad nagenoeg geen enkele rechtvaardiging voor of onderbouwing van de financiële aspecten van het ontwerp gegeven. Bovendien missen de schattingen naar het oordeel van de Raad een reële basis.

De Raad adviseert de regering de financiële aspecten van het ontwerp een meer duidelijke en reële invulling te geven in de nota van toelichting.

d. De zorgrekeningen genoemd in de nota van toelichting

In de nota van toelichting staat dat de zorgrekeningen voor de jaren 2008 tot en met 2011 in december 2012 gepubliceerd zullen worden. De Raad gaat er dan ook van uit dat deze zorgrekeningen daadwerkelijk in december 2012 bekend en gepubliceerd zullen zijn zodat meer inzicht verkregen kan worden in de werkelijke cijfers inzake de ziektekosten.

e. Macro-economische effecten en koopkrachteffecten van het ontwerp

De regering stelt in de nota van toelichting voornemens te zijn de macro-economische effecten en koopkrachteffecten op korte termijn door te rekenen. De Raad is van oordeel dat deze gegevens van eminent belang zijn en dringt er bij de regering op aan deze gegevens zo snel mogelijk in kaart te brengen.

C. Verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd in de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering en de Landsverordening Algemene Weduwen- en wezenverzekering

1. Algemeen

Het Ouderdomsfonds (AOV-fonds) kampt al geruime tijd met structurele tekorten. Het niet bijsturen door de overheid zal tot gevolg hebben dat het AOV-fonds op korte termijn niet meer in staat zal zijn aan haar verplichtingen te voldoen. Op grond van artikel 21 van de Landsverordening Sociale Verzekeringsbank (P.B. 1960, no. 154) is de regering gehouden de verplichtingen van de Sociale Verzekeringsbank te garanderen. Deze onverkorte garantiestelling kan vergaande gevolgen hebben voor de begroting van het Land. Met de aan de Raad voor advies voorgelegde ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering en de Landsverordening Algemene Weduwen- en wezenverzekering⁸ beoogt de regering⁹ in te grijpen om aldus het eerder genoemde risico te beperken en tevens op korte termijn financiële ruimte voor het AOV-fonds te creëren, waarna dit fonds naar een gezonde status kan worden geleid. De Raad heeft op 30 januari 2013 advies¹⁰ over voornoemd ontwerp uitgebracht.

2. Maatschappelijk draagvlak

In het advies wordt de noodzaak onderkend om het ouderdomsverzekeringssysteem, opgenomen in de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering (Lv AOV), aan te passen. Door de jaren heen zijn verschillende onderzoeken verricht die de noodzaak onderstrepen om dit nu zonder verder uitstel te doen. Hoe langer daarmee gewacht wordt, hoe drastischer de ingreep zal moeten zijn. De Raad gaat ervan uit dat bepaalde afwegingen bij de keuze van de regering voor de in het ontwerp opgenomen maatregelen ten grondslag hebben gelegen. De Raad is echter van oordeel dat de memorie van toelichting weinig zicht geeft op de noodzaak van drastische maatregelen en de afwegingen die geleid hebben tot die maatregelen. De memorie van toelichting schiet daarom op veel punten tekort. Gezien de ingrijpende maatregelen die in het ontwerp worden voorgesteld, wordt de regering geadviseerd in de memorie van toelichting bij het ontwerp meer aandacht te besteden aan

de onderbouwing van de noodzaak om juist de voorgestelde maatregelen te nemen en aan te tonen dat er daadwerkelijk aanleiding is voor deze zware aanpak. Daarbij wordt gesteld dat aandacht besteed moet worden aan de huidige positie van het AOV-fonds (hoe kritisch is de situatie?) en enkele scenario's te belichten waaruit de regering uiteindelijk een keuze heeft gemaakt. Daarnaast dienen de financiële, sociaal-economische en maatschappelijke effecten van het ontwerp duidelijk in kaart te worden gebracht.

De regering wordt geadviseerd de memorie van toelichting dusdanig aan te passen dat deze voor het brede publiek een meer verduidelijkend en informatief karakter krijgt. In dit verband wordt, zoals gesteld in het advies, gedacht aan onder andere:

1°. De effecten van de verhoging van de AOV-leeftijd en de overgangsregeling

In de memorie van toelichting is naar het oordeel van de Raad niet voldoende cijfermatig onderbouwd wat het effect van de verhoging van de AOV-leeftijd is op de financiële positie van het AOV-fonds. Evenmin wordt in de memorie van toelichting de mogelijkheid van een gefaseerde verhoging van de AOV-leeftijd en een verhoging in één keer tegen elkaar afgezet om de behoefte aan een dergelijke zware aanpak als in het ontwerp wordt voorgesteld, te ondersteunen en wellicht meer acceptabel te maken. Daarbij zijn onder andere de huidige positie van het AOV-fonds en de neveneffecten van een verhoging in één keer relevant om aan te kunnen tonen of een gefaseerde verhoging al dan niet doeltreffend is en of er niet tijdelijke

⁸ Deze landsverordening is vastgesteld en bekendgemaakt in P.B.2013, no 24.

⁹ Zie pagina 2 van de memorie van toelichting behorende bij de ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering en de Landsverordening Algemene Weduwen- en wezenverzekering (Zitting 2012-2013-026).

¹⁰ Advies van 30 januari 2013, RvA no. RA/40-12-LV.

maatregelen kunnen worden getroffen om de verhoging van de AOV-leeftijd geleidelijk over een aantal jaren te doen plaatsvinden.

Voorts meent de Raad dat de noodzaak voor een permanente en cumulatieve korting van 6% per jaar voor degenen die eerder hun recht op AOV-pensioen willen doen gelden (artikel II van het ontwerp), in de memorie van toelichting met een actuariële berekening moet worden aangetoond. Daarbij dient naar het oordeel van de Raad ook te worden vermeld of minder zware alternatieven al dan niet in ogenschouw zijn genomen. De in het ontwerp gekozen korting is dermate drastisch dat de verzekerde in de praktijk veelal gedwongen zal zijn om geen gebruik te maken van de mogelijkheid om eerder zijn recht op AOV-pensioen te doen gelden.

2°. De onderbouwing van het ontwerp

In de memorie van toelichting wordt de vergrijzing genoemd als een van de belangrijkste oorzaken voor de aanhoudende tekorten van het AOV-fonds. De Raad is echter van oordeel dat de regering bij het aandragen van mogelijke oplossingen vooraf duidelijk in kaart moet brengen wat de effecten van de verhoging van de AOV-leeftijd zullen zijn.

3. Alternatieven

De Raad heeft in zijn advies enkele alternatieven aangedragen. Hierna wordt in het kort hierop ingegaan.

a. Kerstbonus

Ofschoon de Raad het belang van de zogenaamde kerstbonus - met name voor gepensioneerden die slechts het AOV-pensioen genieten - inziet, acht hij het belang van de sanering van het AOV-fonds in dit geval zeer groot. De Raad ziet dan ook als mogelijkheid het tijdelijk afschaffen van de kerstbonus, bedoeld in de Lv

AOV en de Landsverordening Algemene Weduwen- en wezenverzekering (Lv AWW) in een periode die moet leiden naar een geleidelijke verhoging van de AOV-leeftijd.

b. De kring van verzekerden

Voorgesteld wordt de definitie van “verzekerde” in de zin van de Lv AOV en het daaraan ontleende recht op AOV-pensioen te plaatsen binnen het kader van de thans geldende maatschappelijke opvattingen. Het kan naar het oordeel van de Raad zo zijn dat die definitie en het daaraan gekoppelde recht niet meer passen binnen de huidige maatschappelijke opvattingen, hetgeen aanleiding kan zijn om de definitie van “verzekerde” met als gevolg ook het daaraan gekoppelde recht te herzien.

c. Controle en handhaving

De Raad spreekt in zijn advies de overtuiging uit dat een meer rigoureuze controle en handhaving zullen leiden tot meer premieopbrengsten voor het AOV-fonds. De regering wordt geadviseerd de controle op de afdracht van AOV-premie van verzekerden respectievelijk de toeslag van werkgevers zowel in het formele als in het informele circuit te intensiveren.

d. Additionele faciliteiten

De regering wordt tot slot geadviseerd de mogelijkheid te onderzoeken om op lange termijn additionele fiscale faciliteiten te introduceren waarbij het voor de burger toegankelijker wordt om ook zelf voor zijn ouderdomsvoorziening te zorgen, waardoor hij ook zelf zijn eigen toekomstig inkomen helpt scheppen. Van dergelijke maatregelen zijn veel voorbeelden bekend in andere landen.

4. Het sociaal-economisch en maatschappelijk aspect en enkele neveneffecten

a. Het sociaal-economisch en maatschappelijk aspect

Belangrijk in het kader van de voorgestelde maatregelen zijn naar het oordeel van de Raad niet alleen de extra premieopbrengsten en minder uitgaven voor het AOV-fonds die deze met zich mee zullen brengen, maar ook het sociaal-economisch effect en het maatschappelijk en emotioneel welzijn voor de verzekerden. Daarbij wordt gedacht aan de emotionele en financiële impact voor verzekerden die reeds in het zicht zijn van pensionering en die zich daarop hebben verheugd en voorbereid. Het kan zijn dat deze personen hun financiële planning als gevolg van de in te voeren maatregelen ineens noodgedwongen moeten aanpassen.

De Raad is, zoals gesteld in zijn advies, van oordeel dat het niet uitgesloten is dat de motivatie van deze groep op het werk zal afnemen. Aanmerkelijk is dat de productiviteit van deze groep zal dalen vanwege meer

ziektemelding (grijs verzuim). Voor de werkgever zal dat uiteraard een extra last zijn.

Ook de in het ontwerp voorgestelde verhoging van het geldende premiepercentage van 13% tot 15% zal voor rekening van de werkgever komen. Deze kostenverhoging voor de werkgever zou kunnen leiden tot een afname van de werkgelegenheid. Minder werkgelegenheid heeft tot gevolg dat minder premieafdrachten aan het AOV-fonds zullen plaatsvinden, waardoor het door de regering beoogde resultaat niet zonder meer bereikt zal worden. Het behoeft, zoals gesteld in het advies, naar het oordeel van de Raad geen betoog dat flankerende stimuleringsmaatregelen voor de economie niet mogen achterlopen op de invoering van de verhoogde kosten. De regering wordt geadviseerd aan te geven wat haar concreet flankerend beleid is om een averechts effect van de onderhavige landsverordening op de economische ontwikkeling op te vangen.

Een ander mogelijk effect van de verhoging van de AOV-leeftijd is volgens de Raad het verslechteren van de positie van jonge werkzoekenden op de arbeidsmarkt omdat oudere werknemers langer werkzaam zullen blijven. De Raad adviseert de regering de mogelijke gevolgen van het ontwerp op de arbeidsmarkt, met name wat de werkgelegenheid voor jeugdige werkzoekenden betreft, in kaart te brengen met het doel om ook het vergrijzingseffect voor het AOV-fonds aan te tonen.

b. Enkele neveneffecten

1°. Wegvallen van het vooruitzicht op inkomen

De Raad vraagt in zijn advies speciale aandacht van de regering voor de groep ambtenaren die gebruik hebben gemaakt van de zogenaam-

de VUT-regeling. Door de verhoging van de AOV-leeftijd tot 65 jaar zal deze groep, na het wegvallen van de VUT-uitkering bij het bereiken van de 60 jarige leeftijd, mogelijk in de problemen komen. De Raad adviseert de regering onderzoek te doen naar het invoeren van een overbruggingsregeling voor deze groep ambtenaren.

2°. Franchise in bedrijfspensioenen

De aandacht van de regering wordt gevraagd voor de gevolgen van het ontwerp voor bedrijfspensioenen, waarbij met een franchise rekening wordt gehouden met het recht op een AOV-uitkering op 60-jarige leeftijd. Een hogere AOV-leeftijd brengt met zich mee dat ook de (franchise ingebouwd in) bedrijfspensioenen aangepast en aan verzekerden toegelicht (zal) zullen moeten worden waarmee enige tijd gemoeid zal zijn. Bovendien zal wellicht ook de pensioenleeftijd bij bedrijfspensioenen moeten worden verhoogd van (veelal) 62 jaar naar 65 jaar, waardoor de financiële en arbeidsplanning binnen individuele bedrijven ontwricht zal worden. Ook voor deze aanpassing zal er tijd nodig zijn, terwijl met de inwerkingtreding van het beoogde ontwerp daar geen rekening mee is gehouden.

10. Communicatie

De Raad van Advies heeft naast een adviesrol ook een publieke rol. Dit houdt in dat naast de regering en de Staten ook andere instanties en gelederen van de samenleving, zoals de burgers en de pers, op de hoogte gehouden dienen te worden van de manier waarop de Raad omgaat met zijn taken. De Raad streeft ernaar de communicatie met derden op een gestructureerde wijze te doen plaatsvinden.

Openbaarmaking van de adviezen

Het tijdstip van openbaarmaking van de adviezen van de Raad is geregeld in artikel 27, derde en vierde lid, respectievelijk artikel 28 van de Landsverordening Raad van Advies. Laatstgenoemd artikel betreft de openbaarmaking van door de Staten gevraagde adviezen over initiatiefontwerpen als bedoeld in artikel 20 van de Landsverordening Raad van Advies.

Adviezen van de Raad over ontwerplandsverordeningen van de regering dienen gelijktijdig met het aan de Staten ter goedkeuring aanbieden van het ontwerp door de Gouverneur openbaar gemaakt te worden. Adviezen van de Raad over ontwerplandsbesluiten, houdende algemene maatregelen, dienen openbaar gemaakt te worden op het tijdstip dat het vastgestelde landsbesluit, houdende algemene maatregelen, in het Publicatieblad wordt geplaatst. Openbaarmaking van voornoemde adviezen behoort tot de zorg van de minister van Algemene Zaken.

Adviezen over door de Staten aan de Gouverneur ter vaststelling aangeboden in ontwerp goedgekeurde initiatieflandsverordeningen dienen gelijktijdig met de kennisgeving van de Gouverneur van zijn beslissing over het al dan niet vaststellen van de in ontwerp goedgekeur-

de initiatieflandsverordening openbaar gemaakt te worden.

Naar de letter van het vierde lid van artikel 27 dienen adviezen die niet als hiervoor openbaar gemaakt kunnen worden, uiterlijk zes weken na ontvangst door de regering openbaar gemaakt te worden. Dit zijn adviezen over andere onderwerpen ten aanzien waarvan de regering het oordeel van de Raad heeft verzocht. Artikel 27, vierde lid, geldt tevens voor adviezen die de Raad uit eigen beweging uitbrengt. Voor de openbaarmaking van voornoemde adviezen is ook de minister van Algemene Zaken verantwoordelijk.

Het voorgaande betekent dat een advies aan de regering over een ontwerplandsverordening op de website wordt geplaatst wanneer de regering de ontwerplandsverordening aan de Staten heeft aangeboden en een advies over een ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, wanneer het landsbesluit is gepubliceerd in het Publicatieblad. Met de regering is op 24 oktober 2012 afgesproken dat de overige adviezen zes weken nadat zij aan de regering zijn uitgebracht, op de website komen te staan, tenzij de regering binnen die termijn te kennen geeft dat plaatsing op de website ongewenst is. In dat geval is de Raad, ingevolge artikel 27, vijfde lid, van de Landsverordening Raad van Advies in samenhang met artikel 9, tweede en derde lid, van de Landsverordening openbaarheid van bestuur Curaçao (LOB), bevoegd het advies openbaar te maken op een wijze die de LOB voorschrijft.

Met de voorzitter van de Staten is de afspraak gemaakt dat een aan de Staten uitgebracht advies op de website wordt geplaatst na twee weken nadat het advies is uitgebracht.

Ingevolge artikel 27, zesde lid, onder a van de Landsverordening Raad van Advies wordt een advies niet openbaar gemaakt indien zich één van de uitsluitingsgronden van artikel 11 van de LOB voordoet. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer openbaarmaking de veiligheid van het Land zou kunnen schaden of indien het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (artikel 11, eerste lid, onder b respectievelijk artikel 11, tweede lid, onder d van de LOB). Openbaarmaking van een advies blijft ook achterwege wanneer een advies zonder meer instemmend luidt (blanco advies) of uitsluitend opmerkingen van redactionele aard bevat. De Raad dient de regering in deze gevallen te adviseren of het advies openbaar moet worden gemaakt (artikel 27, zevende lid, van de Landsverordening Raad van Advies).

De regering gaat in de algemene beschouwingen van de memorie van toelichting bij ontwerp-landsverordeningen of in de nota van toelichting bij landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, meestal ook in op de inhoud van de adviezen van adviesorganen als de Raad van Advies en de Sociaal-Economische Raad. Door integrale publicatie van de adviezen van de Raad van Advies kunnen mogelijke misvattingen over de interpretatie van de adviezen worden vermeden.

De website van de Raad van Advies

De Raad van Advies ziet, ook met betrekking tot zijn werkzaamheden, het belang in van openbaarheid in een democratische rechtsstaat. Mede met het oog hierop heeft de Raad een website opengesteld waardoor de door hem uitgebrachte adviezen voor de burger toegankelijker worden gemaakt.

Het plaatsen van adviezen op de website vindt pas plaats nadat het uitgebrachte advies, met inachtneming van het bepaalde in de Landsverordening Raad van Advies, openbaar is gemaakt.

Naast de adviezen staat ook andere, algemene informatie betreffende de Raad op de website van de Raad: www.raadvanadvies.cw.



BIJLAGE A - Samenstelling van de Raad van Advies van Curaçao

De samenstelling per 1 januari 2013

Voorzitter

Hare Excellentie de waarnemend
Gouverneur van Curaçao
mevr. mr. A.P. van der Pluijm-Vrede

Ondervoorzitter

mevr. mr. drs. B. J. Doran-Scoop

Leden

ir. R. Gomes Casseres
mr. R. N. Hart
mevr. mr. L. M. Dindial
mr. T. F. J. de Man
drs. Ch. P. do Rego MBA
mr. F. W. Stüger,

Secretaris

mevr. mr. C. M. Raphaëla

De samenstelling per 12 april 2013¹

Voorzitter

Hare Excellentie de waarnemend
Gouverneur van Curaçao
mevr. mr. A.P. van der Pluijm-Vrede²

Ondervoorzitter

mevr. mr. drs. B. J. Doran-Scoop

Leden

ir. R. Gomes Casseres
mr. R. N. Hart
mevr. mr. L. M. Dindial
mr. T. F. J. de Man
drs. Ch. P. do Rego MBA
mr. F. W. Stüger
ing G.W.Th. Damoen MSc
dr. J. Sybesma

Secretaris

mevr. mr. C. M. Raphaëla

De samenstelling per 4 november 2013³

Voorzitter

Hare Excellentie de Gouverneur
van Curaçao
mevr. L.A. George-Wout

Ondervoorzitter

mevr. mr. drs. B. J. Doran-Scoop

Leden

ir. R. Gomes Casseres
mr. R. N. Hart
mevr. mr. L. M. Dindial
mr. T. F. J. de Man
drs. Ch. P. do Rego MBA
mr. F. W. Stüger
ing G.W.Th. Damoen MSc
dr. J. Sybesma

Secretaris

mevr. mr. C. M. Raphaëla

¹ De samenstelling van de Raad is als gevolg van de benoeming van ing. G.W.Th. Damoen MSc en dr. J. Sybesma met ingang van 12 april 2013 tot lid van de Raad gewijzigd.

² Mevr. mr. A.P. van der Pluijm-Vrede heeft tot 4 november 2013 het ambt van Gouverneur waargenomen. Mevr. L.A. George-Wout is met ingang van genoemde datum tot Gouverneur benoemd.

³ De samenstelling van de Raad is als gevolg van het aftreden van mr. R.N. Hart per 31 december 2013 en de benoeming van mevr. drs. Ch. Alberto met ingang van 1 januari 2014 tot lid van de Raad gewijzigd.

BIJLAGE B - De werkgroepen van de Raad van Advies van Curaçao

Samenstelling van de werkgroepen per 6 mei 2013¹

Werkgroep	Ministerie	Leden	“stand-by”
I Bestuurlijke en juridische aangelegenheden	• Algemene Zaken • Bestuur, Planning en Dienstverlening • Justitie	Stüger Doran-Scoop Dindial Sybesma	De Man Hart
II Economische en financiële aangelegenheden	• Economische Ontwikkeling • Financiën • Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	Gomes Casseres Hart ² De Man Damoen	Do Rego Dindial
III Educatieve en sociale aangelegenheden	• Gezondheid, Milieu en Natuur • Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn • Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	Doran-Scoop Do Rego Stüger	Sybesma Gomes Casseres Damoen

- Op de leden die in de kolom “stand-by” zijn opgenomen, zal slechts in die gevallen waarin het nodig is (bijvoorbeeld: groot aantal adviesverzoeken) een beroep gedaan worden om de werkgroep te ondersteunen.
- Tot de aanvulling van de werkgroep met “stand-byers” wordt door de werkgroep in overleg met de Ondervoorzitter besloten.

¹ In de vergadering van de Raad van 6 mei 2013 is de nieuwe samenstelling van de werkgroepen van de Raad vastgesteld. Dit was nodig door de benoeming van ing. G.W.Th. Damoen MSc en dr. J. Sybesma met ingang van 12 april 2013 tot lid van de Raad.

² Als gevolg van het aftreden van mr. R.N. Hart per 31 december 2013 is mevr. drs. Ch. Alberto met ingang van 1 januari 2014 tot lid van de Raad benoemd. Mevrouw Alberto vervangt de heer Hart in de Werkgroep Economische en financiële aangelegenheden.

BIJLAGE C

- Gedragsregels van de Raad van Advies van Curaçao ter zake omgaan met tegenstrijdige belangen

I. Algemeen

De onpartijdigheid van de Raad van Advies (de Raad) dient te allen tijde te worden gegarandeerd. Een belangrijke voorwaarde voor onpartijdigheid, objectiviteit en transparantie is dat tegenstrijdige belangen worden voorkomen. Hierbij speelt de integriteit en de eigen verantwoordelijkheid van de leden van de Raad en het vertrouwen van de Raad in zijn leden een belangrijke rol.

Situaties die lijken op tegenstrijdige belangen, maar die feitelijk geen tegenstrijdige belangen zijn (de schijn van tegenstrijdige belangen) moeten ook worden voorkomen. Met de schijn van tegenstrijdige belangen wordt op dezelfde manier omgegaan als met tegenstrijdige belangen zelf. Beide begrippen worden gemakshalve in deze gedragsregels aangeduid als belangenverstrengeling.

Belangenverstrengeling duidt op een situatie waarbij iemand meerdere belangen dient die een zodanige invloed op elkaar kunnen uitoefenen dat de integriteit van het één of het andere belang in het geding kan komen. Het vaststellen van belangenverstrengeling komt dus neer op de vraag, of bij een lid andere belangen een rol kunnen spelen waardoor een advies mogelijk niet objectief en onpartijdig tot stand komt.

De integriteit en eigen verantwoordelijkheid van de leden van de Raad zijn ook cruciaal omdat het onmogelijk is elke denkbare situatie waarin belangenverstrengeling een rol speelt, te beschrijven. Desalniettemin moet van geval tot geval worden gezien of een mogelijk geval van belangenverstrengeling zich voordoet.

In deze gedragsregels is daarom niet getracht gevallen waarin belangenverstrengeling zich voor kan doen te beschrijven. Getracht is daar waar de wettelijke regelingen die tot doel hebben onpartijdigheid bij en onafhankelijkheid van de Raad te waarborgen, geen antwoord bieden, conform artikel 22, eerste lid, van het Reglement van Orde voor de Raad van Advies Curaçao, nadere interne regels hierover te stellen.

II. Gedragsregels

1. De Ondervoorzitter en de overige leden van de Raad vervullen geen ambten of functies waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op een goede vervulling van het lidmaatschap van de Raad of de handhaving van de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de Raad of van het vertrouwen daarin.
2. De Ondervoorzitter en de overige leden van de Raad nemen geen deel aan de beraadslagingen en stemmen niet mee, indien daardoor de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de Raad schade zou kunnen lijden of de schijn bestaat dat de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de Raad schade zou kunnen lijden.
3. Als criterium voor door de Ondervoorzitter en de overige leden van de Raad uit te oefenen andere ambten of functies wordt gehanteerd het risico dat de Ondervoorzitter of het lid zich dient te verschonen als gevolg van het andere ambt of functie; de mate waarin de organisatie of vergelijkbare organisaties waaraan het andere ambt of functie verbonden is, belanghebbende is bij een adviesonderwerp.
4. a. Elk lid doet schriftelijk opgave aan de Ondervoorzitter van zijn andere ambten of functies, al dan niet betaald, die hij bij zijn benoeming als lid vervult.
b. De Ondervoorzitter doet schriftelijk opgave van zijn andere ambten of functies, al dan niet betaald, die hij bij zijn benoeming vervult aan het oudst benoemde lid.
5. a. Elk lid meldt de na zijn benoeming door hem uit te oefenen andere ambten of functies binnen één week na aanvaarding daarvan schriftelijk aan de Ondervoorzitter.
b. De Ondervoorzitter meldt de na zijn benoeming door hem uit te oefenen andere ambten of functies zo spoedig mogelijk schriftelijk aan het oudst benoemde lid.
6. a. Elk lid meldt een potentieel geval van belangenverstrengeling hem zelf betreffende aan de Ondervoorzitter en verschaft alle relevante informatie.
b. Onderdeel a is van toepassing op de Ondervoorzitter met dien verstande dat hij een potentieel geval van belangenverstrengeling hem zelf betreffende aan het oudst benoemde lid meldt.
7. a. Een potentieel geval van belangenverstrengeling bij een lid ten aanzien van een ter behandeling geagendeerd adviesverzoek wordt door het betrokken lid terstond aan de Ondervoorzitter gemeld.
b. Punt a is van toepassing op de Ondervoorzitter met dien verstande dat hij een potentieel geval van belangenverstrengeling aan het oudst benoemde lid meldt.
8. a. Elk lid dat van oordeel is dat er sprake is van belangenverstrengeling bij een ander lid, brengt dit onder de aandacht van de Ondervoorzitter.
b. In de gevallen dat een lid van oordeel is dat er sprake is van belangenverstrengeling bij de Ondervoorzitter, brengt hij dit onder de aandacht van het oudst benoemde lid.
9. a. De Ondervoorzitter geeft zo spoedig mogelijk aan het betrokken lid schriftelijk te kennen of er met het oog op een goede vervulling van het lidmaatschap van de Raad of de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin al dan niet bezwaren bestaan tegen:
 - 1°. de uitoefening van het betreffende ambt of de betreffende functie door een lid; of
 - 2°. het deelnemen aan de beraadslagingen en meestemmen van een lid over een adviesonderwerp.
 b. Indien het in het geval, bedoeld onder a, de Ondervoorzitter betreft geschiedt de kennisgeving, bedoeld onder a, door het oudst benoemde lid.
c. Indien de Ondervoorzitter met het oog op een goede vervulling van het lidmaatschap van de Raad of de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin bezwaren heeft tegen de uitoefening van een ambt of functie door een lid danwel het deelnemen aan de beraadslagingen en meestemmen van een lid over een adviesonderwerp en dit lid wenst te volharden in de uitoefening van het betreffende ambt of de betreffende functie beslist de voltallige Raad.

- d. Indien het oudst benoemde lid met het oog op een goede vervulling van het lidmaatschap van de Raad of de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin bezwaren heeft tegen de uitoefening van een ambt of functie door de Ondervoorzitter danwel het deelnemen aan de beraadslagingen en meestemmen van de Ondervoorzitter over een adviesonderwerp en de Ondervoorzitter wenst te volharden in de uitoefening van het betreffende ambt of de betreffende functie beslist de voltallige Raad.
10. Punten 2, 9a, 9c en 9d zijn van overeenkomstige toepassing bij de voorbereiding van de behandeling van een adviesverzoek in een werkgroep.
11. Onverminderd het bepaalde onder punten 1 tot en met 9 kan de Raad beslissen dat de andere ambten of functies die door de Ondervoorzitter en de overige leden van de Raad worden uitgeoefend op een nader door hem te bepalen wijze openbaar worden gemaakt.
12. De Ondervoorzitter respectievelijk de overige leden van de Raad doen binnen een redelijke termijn na de vaststelling van deze gedragsregels schriftelijk opgave aan het oudst benoemde lid respectievelijk de Ondervoorzitter van de andere ambten of functies die zij vóór de vaststelling van deze gedragsregels vervullen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Raad van de 23ste maart 2011.

De Ondervoorzitter,
w.g. Prof. mr. F.B.M. Kunneman

De Secretaris
mevr. mr. C.M. Raphaëla

BIJLAGE D - Nevenfuncties en -werkzaamheden van de Ondervoorzitter en de leden van de Raad van Advies van Curaçao per 1 september 2013

Naam	Nevenfuncties en -werkzaamheden
mevr. mr. drs. B.J. Doran-Scoop (Ondervoorzitter)	• Gastdocent Staatsrecht aan de University of Curaçao Dr. Moises da Costa Gomez (tot september 2013) • Voorzitter van de Raad van Toezicht SGR groep (gehandicaptenzorg) • Consultant in organization development and human resources management, onder company name Scope Consultancy (since 1989) • Consultant/mediator onder company name Juriscope • Voorzitter van Quota International of Curaçao Silver tot april 2013 • Lid van de advisory board van Steering Committee Curaçao
Ir. R. Gomes Casseres (lid)	• Lid van de Raad van Commissarissen Maduro & Curiel's Bank N.V., Curaçao • Lid van de Raad van Commissarissen Caribbean Mercantile Bank N.V., Aruba • Lid van de Raad van Commissarissen The Windward Islands Bank N.V., Sint Maarten • Lid van de Raad van Commissarissen Maduro & Curiel's Bank (Bonaire) N.V., Bonaire • Lid van de Raad van Commissarissen Caribbean Factoring Services N.V., Curaçao en Factorplus N.V., Aruba • Lid van de Raad van Commissarissen van Travelsure Insurance Company N.V. (sinds 8 maart 2013) • Lid van de Advisory Council, Transparency International NIS Curaçao (tot 30 juni 2013) • Lid van de Commissie Selectie en Vorming Rechterlijke Ambtenaren (Raio Cie) • Lid c.q. bestuurslid c.q. lid van de adviesraad van verschillende verenigingen en stichtingen op cultureel en sociaal gebied, waaronder de Curaçao Lions Club, Stichting S.A.L. (Mongui) Maduro Bibliotheek, Dutch Caribbean Nature Alliance, Israëlitische Gemeente Mikvé Israel-Emanuel, Stichting Beth Haim Historical Society, Comité Inzameling Schilderijen Gouverneurs alsmede betrokken bij andere korte termijn particuliere en maatschappelijk projecten
mr. R.N. Hart (lid)	• Lid van de Raad van Commissarissen Maduro & Curiel's Bank (Bonaire) N.V. • Bestuurslid van de Stichting Ontwikkeling Nederlandse Antillen • Directeur van H&R Consultancy N.V. • Directeur van Bonaire Properties N.V. • Voorzitter van de Vereniging van Eigenaren Villapark Zuurzak

Naam	Nevenfuncties en -nevenwerkzaamheden
mr. L.M. Dindial (lid)	• CEO en President van the Curacao Hospitality and Tourism Association • Voorzitter van de Geschillencommissie Kustwacht • Bestuurslid van the Tula Film Foundation • Bestuurslid van the Ride for the Roses • Lid van de accreditatie commissie BA opleiding aan de University of Dutch Caribbean • Plaatsvervangend voorzitter en voorlichter van het Hoofdstembureau Curaçao
mr. T.F.J. de Man (lid)	• “Freelance” belastingadviseur. In die hoedanigheid wordt in voorkomende gevallen fiscaal advies aan een bescheiden aantal bedrijven gegeven • Parttime docent belastingrecht in het kader van opleidingen binnen de Belastingdienst van Curaçao
drs. Ch.P. do Rego MBA (lid)	• Voorzitter van de Monumentenraad Curaçao • Lid van het Dagelijks Bestuur van de Stichting NAAM (National Archaeological & Antropological Memory Management) • Voorzitter van de Adviesraad Premio Willem “Boeli” van Leeuwen • Lid van de Raad van Toezicht Stichting Overheidsaccountantsbureau • Lid van de Advisory Board Tula Foundation (tot 31 maart 2013) • Lid van het Bestuur Parke Nashonal • Lid van het Hoofdstembureau Curaçao • Directeur Rego Consult (eenmanszaak)
Ing. G.W.Th. Damoen MSc. (lid)	• Algemeen Directeur van GD Consulting N.V. (tot 31 juli 2013) • Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten, Advisor to the Board (sinds 1 augustus 2013) • Lid van de Raad van Bestuur van het Algemeen Pensioenfonds Curaçao • Voorzitter van de commissie implementatie Nieuwe Belastingorganisatie Curacao
dr. J. Sybesma (lid)	• Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten, Legal Counsel • Secretaris van de Stichting OPAL (ten behoeve van de medewerkers van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten) • Lid van de Raad van Beroep Ambtenarenzaken bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (HvJ) • Lid van de Raad van Beroep Sociale Zaken bij HvJ • Lid van de Meervoudige kamer, bedoeld in artikel 37, derde lid, van de Rijkswet Hof van Justitie • Secretaris van de Stichting Carmabi en Stichting Nationale parken Nederlandse Antillen • Parttime docent aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van de Nederlandse Antillen • Redactielid van het Caribisch Juristenblad (CIB) • Secretaris van de Groepsraad Zeeverkenner Monseigneur Verriet

BIJLAGE E - Door de Raad van Advies te gebruiken vaste dicta

Het Dictum

Bij de verschillende categorieën van ontwerpen van wettelijke regelingen luiden de dicta van de Raad - in oplopende mate van strengheid - zoals hierna wordt aangegeven¹.

I. Ontwerplandsverordening

De volgende dicta worden gebruikt bij ontwerplandsverordeningen.

1. “De ontwerplandsverordening geeft de Raad van Advies geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. De Raad geeft de regering in overweging het ontwerp bij de Staten in te dienen.”

Dit dictum betreft een instemmend advies van de Raad, ook wel aan te duiden als een “blanco advies”. Een advies waarin uitsluitend redactionele opmerkingen (apart op te nemen in een bijlage) worden gemaakt, wordt ook aangemerkt als een blanco advies.

2. “Concluderend geeft de Raad van Advies de regering in overweging de ontwerplandsverordening bij de Staten in te dienen, nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.”

Met dit dictum wil de Raad zeggen dat hij geen zwaarwegende bedenkingen heeft tegen het ontwerp en dat hij slechts enige aanpassing van de ontwerplandsverordening zelf en/of van de toelichting adviseert.

3. “Concluderend geeft de Raad van Advies de regering in overweging de ontwerplandsverordening niet bij de Staten in te dienen dan nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.”

Dit dictum geeft aan dat de Raad overwegende bezwaren tegen één of meer onderdelen van de ontwerplandsverordening heeft. Deze bezwaren kunnen meestal door aanpassing van de ontwerplandsverordening worden ondervangen.

4. “Concluderend heeft de Raad van Advies bezwaar tegen de ontwerp-landsverordening en geeft de regering in overweging deze niet aldus bij de Staten in te dienen”.

Dit dictum wordt gebruikt wanneer de Raad fundamentele bezwaren heeft, die alleen door ingrijpende aanpassing van de ontwerpregeling zijn te ondervangen.

5. “Concluderend heeft de Raad van Advies bezwaar tegen de ontwerp-landsverordening en geeft de regering in overweging deze niet bij de Staten in te dienen.”

Dit (zwaarste) dictum wordt gebruikt wanneer de Raad zodanige bezwaren heeft, dat deze niet door aanpassingen van de ontwerpregeling zijn te ondervangen en daarom adviseert de Raad om het ontwerp niet bij de Staten in te dienen.

¹ In de huishoudelijke vergadering d.d. 6 januari 2014 heeft de Raad deze dicta gemoderniseerd.

II. Initiatiefontwerplandsverordening

- a. In de fase vóór het in behandeling nemen van het initiatiefontwerp door de Staten.

Adviezen over voorontwerpen van initiatiefontwerplandsverordeningen bevatten geen eindoordeel in de vorm van een dictum omdat in deze fase nog geen sprake is van een besluit om deze al dan niet in behandeling te nemen.

- b. In de fase na goedkeuring van het initiatiefontwerp door de Staten

Gelet op het feit dat er in deze fase geen mogelijkheid meer is om het initiatiefontwerp aan te passen, worden de volgende dicta gebruikt bij door de Staten in ontwerp goedgekeurde initiatieflandsverordeningen.

1. “De onderhavige door de Staten in ontwerp goedgekeurde landsverordening geeft de Raad van Advies geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. De Raad geeft de regering in overweging deze vast te stellen.”
2. “Concluderend geeft de Raad van Advies de regering in overweging de onderhavige door de Staten in ontwerp goedgekeurde landsverordening vast te stellen nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.”

Dit dictum wordt alleen in uitzonderlijke gevallen gebruikt. Bijvoorbeeld wanneer de tekst van het ontwerp zelf niet hoeft te worden aangepast, doch zijdens de regering wel andere maatregelen/voorzieningen dienen te worden genomen opdat de toepassing van de regeling in de praktijk mogelijk zal zijn.

3. “Concluderend heeft de Raad van Advies bezwaar tegen de onderhavige door de Staten in ontwerp goedgekeurde landsverordening en geeft de regering in overweging deze niet vast te stellen.”

III. Ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen

De volgende dicta worden gebruikt bij ontwerpen van landsbesluiten, houdende algemene maatregelen.

1. “Het ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, geeft de Raad van Advies geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. De Raad geeft de regering in overweging conform de daarin opgenomen voorstellen te besluiten.”

Dit dictum betreft een instemmend advies van de Raad, ook wel aan te duiden als een “blanco advies”. Een advies waarin uitsluitend redactionele opmerkingen (apart op te nemen in een bijlage) worden gemaakt, wordt ook aangemerkt als een blanco advies.

2. “Concluderend geeft de Raad van Advies de regering in overweging conform de in het ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, opgenomen voorstellen te besluiten, nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.”

Met dit dictum wil de Raad zeggen dat hij geen zwaarwegende bedenkingen heeft tegen het ontwerp en dat hij slechts enige aanpassing van het ontwerpbesluit zelf en/of van de toelichting adviseert.

3. “Concluderend geeft de Raad van Advies de regering in overweging niet te besluiten conform de in het ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, opgenomen voorstellen dan nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.”

Dit dictum geeft aan dat de Raad overwegende bezwaren tegen één of meer onderdelen van het ontwerpbesluit heeft. Deze bezwaren kunnen meestal door aanpassing van het ontwerpbesluit worden ondervangen.

4. “Concluderend heeft de Raad van Advies bezwaar tegen het ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, en geeft de regering in overweging het ontwerp niet aldus vast te stellen”.

Dit dictum wordt gebruikt wanneer de Raad fundamentele bezwaren heeft, die alleen door ingrijpende aanpassing van het ontwerpbesluit zijn te onderwerpen.

5. “Concluderend heeft de Raad van Advies bezwaar tegen het ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, en geeft de regering in overweging het ontwerp niet vast te stellen.”

Dit (zwaarste) dictum wordt gebruikt wanneer de Raad zodanige bezwaren heeft, dat deze niet door aanpassingen van het ontwerpbesluit zijn te ondervangen en adviseert de Raad daarom het ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, niet vast te stellen.

IV. Voorstel van een rijkswet

1. “Het voorstel van rijkswet geeft de Raad van Advies geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. De Raad geeft de regering in overweging om in te stemmen met aanbieding van het voorstel aan de parlementen van de landen.”
2. “Concluderend geeft de Raad van Advies de regering in overweging in te stemmen met aanbieding van het voorstel van rijkswet aan de parlementen van de landen, nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.”
3. “Concluderend geeft de Raad van Advies de regering in overweging om niet in te stemmen met de aanbieding van het voorstel van rijkswet aan de parlementen van de landen, dan nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.”

4. “Concluderend heeft de Raad van Advies bezwaar tegen het voorstel van rijkswet en geeft de regering in overweging om niet in te stemmen met de aanbieding van het voorstel aan de parlementen van de landen.”

V. Ontwerp-Algemene maatregel van Rijksbestuur

1. “Het ontwerpbesluit geeft de Raad van Advies geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. De Raad van Advies geeft de regering in overweging om in te stemmen met het ontwerp.”
2. “Concluderend geeft de Raad van Advies de regering in overweging in te stemmen met het ontwerpbesluit, nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.”
3. “Concluderend geeft de Raad van Advies de regering in overweging om niet in te stemmen met het ontwerpbesluit, dan nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.”
4. “Concluderend heeft de Raad van Advies bezwaar tegen het ontwerpbesluit en geeft de regering in overweging om niet in te stemmen met het ontwerp.”

BIJLAGE F - Overzicht ingekomen adviesverzoeken 2012/2013 en uitgebrachte adviezen 2013

Overzicht ingekomen adviesverzoeken 2012/2013 en uitgebrachte adviezen 2013				
	Datum ontvangen Adviesverzoek	Datum uitgebrachte advies	Nummer en Onderwerp	Type verzoek
1	10 december 2012	7 januari 2013	RA/39-12-LB Ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 3.1, tweede lid, van de Landsverordening basisverzekering ziektekosten (Landsbesluit verstrekkingen basisverzekering ziektekosten) (<i>zaaknummer 2012/73742</i>)	regulier
2	10 december 2012	7 januari 2013	RA/39A-12-LB Ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van de artikelen 3.1, derde lid, 6.2, tweede en derde lid, en 6.8, vijfde lid, van de Landsverordening basisverzekering ziektekosten (Landsbesluit vaststelling premie, premie-inkomensgrenzen, eigen bijdrage en toeslag basisverzekering ziektekosten) (<i>zaaknummer 2012/73742</i>)	spoed
3	10 december 2012	7 januari 2013	RA/39B-12-LB Ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 5.2, vierde lid, van de Landsverordening basisverzekering ziektekosten (Landsbesluit registratie verzekerden basisverzekering ziektekosten) (<i>zaaknummer 2012/73742</i>)	spoed
4	28 december 2012	7 januari 2013	RA/41-12-LV Ontwerplandsverordening houdende een nieuwe wettelijke voorziening ter verzekering van kosten ingeval van ziekte ingeval van ziekte (Landsverordening basisverzekering ziektekosten) (<i>zaaknummer 2012/076876</i>)	spoed
5	23 oktober 2012	22 januari 2013	RA/35-12-LV Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Luchtvaartlandsverordening (<i>zaaknummer 2012/010223</i>)	regulier
6	21 november 2012	22 januari 2013	RA/36-12-LV Ontwerplandsverordening houdende de aanwijzing van de interne accountant (<i>zaaknummers 2012/014677 en 2012/15248</i>)	regulier
7	18 december 2012	30 januari 2013	RA/40-12-LV Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering en de Landsverordening Algemene Weduwen- en wezenverzekering (<i>zaaknummers 2011/95497, 2011/098495, 2012/7826 en 2012/91027</i>)	spoed

Overzicht ingekomen adviesverzoeken 2013 en uitgebrachte adviezen 2013				
	Datum ontvangen Adviesverzoek	Datum uitgebrachte advies	Nummer en Onderwerp	Type verzoek
8	2 januari 2013	19 februari 2013	RA/01-13-LV Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de winstbelasting 1940 (<i>zaaknummer 2012/062354</i>)	regulier
9	24 januari 2013	26 februari 2013	RA/02-13-LV Ontwerplandsverordening houdende regels inzake de grondbelasting (Landsverordening onroerende-zaakbelasting 2014) (<i>zaaknummer 2012/66597</i>)	spoed
10	24 januari 2013	26 februari 2013	RA/03-13-LV Ontwerplandsverordening tot aanpassing van de omzetbelasting, het formele belastingrecht en de aanverwante belastinglandsverordeningen (<i>zaaknummer 2012/74595</i>)	spoed
11	24 januari 2013	Geretourneerd bij brief d.d. 28 februari 2013, RvA no. OV/06-13 aan de Gouverneur	RA/04-13-LV Ontwerplandsverordening houdende regelen op het gebied van de concurrentie (Landsverordening inzake concurrentie) (<i>zaaknummer 2012/61578 e.a.</i>)	spoed
12	28 februari 2013	11 juni 2013	RA/05-13-DIV Verzoek aan de Raad van Advies om advies inzake een door de Staten in de openbare vergadering van 17 januari 2013 aangenomen motie inzake het hoofdelijk aansprakelijk stellen van gezagsdragers voor onbehoorlijk handelen (<i>zaaknummer 2013/4616 en 2013/004146</i>)	regulier
13	4 maart 2013	24 april 2013	RA/06-13-LV Initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de Scheepstonnagebelasting 2007 en de Landsverordening op de inkomstenbelasting 1943 (2012-2013-027)	regulier
14	6 maart 2013	24 april 2013	RA/07-13-LV Initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de Winstbelasting 1940 (Zitting: 2012-2013-028)	regulier
15	12 maart 2013	Adviesverzoek is ingetrokken. (Besluit van de Raad van Ministers d.d. 22 mei 2013, <i>zaaknummer 2012/61578 e.a.</i>) Retour d.d. 10 juni 2013	RA/08-13-LV Ontwerplandsverordening houdende regelen op het gebied van de concurrentie (Landsverordening inzake concurrentie) (<i>zaaknummer 2012/61578 e.a.</i>)	spoed
16	5 april 2013	8 mei 2013	RA/09-13-LV Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening van de 14de februari 2013 tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2013 (Eerste Suppletoire begroting 2013) (<i>zaaknummer 2013/19924</i>)	spoed

Datum ontvangen Adviesverzoek		Datum uitgebrachte advies	Nummer en Onderwerp	Type verzoek
17	22 april 2013	8 mei 2013	RA/10-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., strekkende tot instelling van een economische zone te Mahuma (Landsbesluit instelling E-Zone Mahuma) (<i>zaaknummers 2012/42470, 2012/27467 e.a.</i>)	spoed
18	29 april 2013	7 juni 2013	RA/11-13-LV Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening aanmeldingsplicht van grensoverschrijdende geldtransporten (<i>zaaknummer 2012/7493</i>)	regulier
19	8 mei 2013	7 juni 2013	RA/12-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., houdende wijziging van het Landsbesluit vaststelling premie, premie-inkomensgrenzen, eigen bijdrage en toeslag basisverzekering ziektekosten en premieziekteverzekering (<i>zaaknummer 2013/7088</i>)	regulier
20	11 juni 2013	7 augustus 2013	RA/13-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., houdende aanwijzing van vertrouwensfuncties alsmede regels omtrent de wijze waarop veiligheidsonderzoeken worden gehouden (Landsbesluit aanwijzing vertrouwensfuncties en veiligheids-onderzoeken) (<i>zaaknummer 2012/25181</i>)	regulier
21	21 juni 2013	17 juli 2013	RA/14-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van artikel 11 van de Regeling Gemeenschappelijk Muntstelsel van Curaçao en Sint Maarten (Landsbesluit herdenkingsmunten afschaffing slavernij 1 juli 2013) (<i>zaaknummer 2013/034209</i>)	regulier
22	3 juli 2013	7 augustus 2013	RA/15-13-RW Voorstel van rijkswet tot intrekking van de Machtigingswet instelling visserijzone en wijziging van enkele andere wetten die verband houden met de vaststelling van de zeegrenzen van het Koninkrijk (<i>zaaknummer 2013/034936</i>)	regulier
23	3 juli 2013	7 augustus 2013	RA/16-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van artikel 11 van de Regeling Gemeenschappelijk Muntstelsel Curaçao en Sint Maarten (Landsbesluit herdenkingsmunten inhuldiging Koning Willem-Alexander) (<i>zaaknummer 2013/021318</i>)	regulier
24	3 juli 2013	7 augustus 2013	RA/16A-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van artikel 11 van de Regeling Gemeenschappelijk Muntstelsel Curaçao en Sint Maarten (Landsbesluit circulatiemunten troonwisseling 30 april 2013) (<i>zaaknummer 2013/021318</i>)	regulier

Datum ontvangen Adviesverzoek		Datum uitgebrachte advies	Nummer en Onderwerp	Type verzoek
25	31 juli 2013	21 augustus 2013	RA/17-13-LV Ontwerpnota van wijziging op de ontwerp-landsverordening tot wijziging van de landsverordening van de 14de februari 2013 tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2013 (Eerste Suppletoire begroting 2013) (zaaknummers 2013/039120, 2013/042866 en 2013/041009)	spoed
26	31 juli 2013	21 augustus 2013	RA/18-13-LB Ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van een aantal landsbesluiten (Landsbesluit troonopvolging) (zaaknummers 2013/019821 en 2013/19759)	regulier
27	2 augustus 2013	29 augustus 2013	RA/19-13-LV Ontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2014 (zaaknummer 2013/042863)	spoed
28	6 augustus 2013	17 september 2013	RA/20-13-LV Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening Universiteit van de Nederlandse Antillen (zaaknummer 2013/4619)	regulier
29	13 augustus 2013	29 augustus 2013	RA/21-13-LB Ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 11 van de Regeling Gemeenschappelijk Geldstelsel Curaçao en Sint Maarten (Landsbesluit herdenkingsmunten Curaçao North Sea Jazz Festival 2013) (zaaknummer 2013/034678)	regulier
30	20 augustus 2013	6 november 2013	RA/22-13-LB Ontwerplandsbesluit houdende algemene maatregelen, houdende tijdelijke uitvoering van het Maritiem Arbeidsverdrag (Tijdelijke regeling zeearbeid) (zaaknummer 2013/031147)	regulier
31	29 september 2013	15 oktober 2013	RA/23-13-LV Ontwerplandsverordening houdende wijziging van de Landsverordening toelating en uitzetting en de Eilandsverordening leges, precariorechten en retributies Curaçao 1992 (zaaknummers 2013/031868 en 2013/041413)	regulier
32	10 september 2013	6 december 2013	RA/24-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van artikel 28a, zesde lid, van de Algemene landsverordening Landsbelastingen (Landsbesluit sluiting bedrijfslocatie) (zaaknummer 2013/053149)	spoed
33	10 september 2013	9 oktober 2013	RA/25-13-LV Ontwerplandsverordening houdende vaststelling van de jaarrekening van Curaçao voor het dienstjaar 2010 (zaaknummer 2013/52371)	spoed

Datum ontvangen Adviesverzoek		Datum uitgebrachte advies	Nummer en Onderwerp	Type verzoek
34	19 september 2013	25 november 2013	RA/26-13-LV Initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening beperking tabaksgebruik (Zitting 2013-2014-036)	regulier
35	19 september 2013	6 november 2013	RA/27-13-LV Initiatiefontwerplandsverordening houdende wijziging van de Landsverordening Sociaal Economische Raad (Zitting 2013-2014-035)	regulier
36	23 september 2013	25 november 2013	RA/28-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van artikel 28a van de Zegelverordening 1908, zoals gewijzigd (zaaknummer 2013/034814)	spoed
37	24 september 2013	23 oktober 2013	RA/29-13-LV Ontwerplandsverordening tot aanpassing van een aantal landsverordeningen in verband met. de troonopvolging (Landsverordening troonopvolging) (zaaknummer 2013/019759)	regulier
38	24 september 2013	17 december 2013	RA/30-13-LV Ontwerplandsverordening houdende de vaststelling en goedkeuring van de wijziging van artikel 9 en 40 van het Centrale Bankstatuut voor Curaçao en Sint Maarten (zaaknummer 2013/55401)	spoed
39	14 oktober 2013	(22 januari 2014)	RA/31-13-LV Ontwerplandsverordening houdende vaststelling van regels ter bevordering van de openbare orde, rust en veiligheid en ter bescherming van de gemeenschap (Landsverordening bevordering openbare orde en bescherming gemeenschap) (zaaknummers 2013/050752, 2011/089732, 2012/062997 en 2011/69952)	regulier
40	15 oktober 2013		RA/32-13-LV Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening van de 14de februari 2013 tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2013 (Tweede Suppletoire begroting 2013) (zaaknummer 2013/059952)	spoed
41	16 oktober 2013	18 december 2013	RA/33-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van artikel 8, derde en negende lid, van de Landsverordening Ongevallenverzekering, artikel 8, derde lid en tiende lid, van de Landsverordening Ziekteverzekering, artikelen 23 en 25 van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering, artikel 26, eerste lid, en 28 van de Landsverordening Algemene Weduwen- en wezenverzekering, artikel 18, tweede en vijfde lid, van de Landsverordening algemene verzekering bijzondere ziektekosten en artikel 6.1, derde lid, van de Landsverordening basisverzekering ziektekosten (Landsbesluit wettelijke reserves sociale verzekeringen) (zaaknummer 2013/048246)	regulier

	Datum ontvangen Adviesverzoek	Datum uitgebrachte advies	Nummer en Onderwerp	Type verzoek
42	18 oktober 2013	17 december 2013	RA/34-13-LV Ontwerplandsverordening houdende wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Opiumlandsverordening 1960 (<i>zaaknummer 2013/051665</i>)	regulier
43	23 oktober 2013	(5 februari 2014)	RA/35-13-LV Ontwerplandsverordening tot vaststelling van een nieuwe Advocatenlandsverordening (Advocatenlandsverordening 2013) (<i>zaaknummer 2013/016875</i>)	regulier
44	29 oktober 2013	6 november 2013	RA/36-13-LV Ontwerpnota van wijziging op de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2014 (Zitting 2013-2014-034) (<i>zaaknummer 2013/62509</i>)	spoed
45	5 november 2013	(5 februari 2014)	RA/37-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van artikel 29, eerste en tweede lid, van de Luchtvaartlandsverordening (Landsbesluit onderzoek luchtvaartongevallen en luchtvaartincidenten) (<i>zaaknummer 2013/53212</i>)	regulier
46	12 november 2013	3 december 2013	RA/38-13-LV Ontwerplandsverordening houdende wijziging van de Sanctielandsverordening (uitbreiding grondslag sancties) (<i>zaaknummer 2013/058428</i>)	regulier
47	21 november 2013		RA/39-13-LV Initiatiefontwerplandsverordening houdende wijziging van Boek 7A van het Burgerlijk Wetboek (Zitting 2012-2013-039)	regulier
48	21 november 2013	5 februari 2014	RA/40-13-LV Initiatiefontwerplandsverordening houdende wijziging van de Cessantialandsverordening (Zitting 2012-2013-038)	regulier
49	26 november 2013	17 december 2013	RA/41-13-LV Voorstel van rijkswet tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlandschap ter verlenging van de termijnen voor verlening van het Nederlandschap en enige andere wijzigingen (<i>zaaknummer 2013/66808</i>)	spoed
50	2 december 2013	21 januari 2014	RA/42-13-LB Ontwerplandsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van artikel 8 van de Landsverordening Raad van Advies (Landsbesluit remuneratie Ondervoorzitter en leden Raad van Advies) (<i>zaaknummer 2012/64238</i>)	regulier
51	2 december 2013	21 januari 2014	RA/43-13-LV Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening Raad van Advies (<i>zaaknummers 2013/54601, 2013/001720 e.a.</i>)	regulier
52	2 december 2013	18 december 2013	RA/44-13-DIV Concept van een voorstel van een Rijks-sanctiewet met het verzoek aan de Raad van Advies in het bijzonder aandacht te besteden aan twee vraagstukken (<i>zaaknummer 2013/69107</i>)	regulier
totaal				

BIJLAGE G - Overzicht aantal ontvangen adviesverzoeken en uitgebrachte adviezen per categorie in de jaren 2010-2013

Categorie	Ontvangen adviesverzoeken ¹				Uitgebrachte adviezen ²			
	2010 ³	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Ontwerpen van landsverordening (regeringsontwerpen)	1	19	14	19	1	15	13	16
Ontwerpen van landsbesluiten, h.a.m.	-	16	12	13	-	15	14	12 ⁴
Initiatiefontwerpen van landsverordening	-	4	4	6	-	1	4	4
Voorstellen van Rijkswet	-	1	1	1	-	1	1	2
Ontwerpen van algemene maatregelen van Rijksbestuur	-	1	-	-	-	1	-	-
Voorstellen tot goedkeuring van verdragen (artikel 64, tweede lid, onderdeel b, van de Staatsregeling jo artikel 19, eerste lid, onderdeel b, van de Landsverordening Raad van Advies)	-	-	-	-	-	-	-	-
Zaken waaromtrent de Regering het horen van de Raad van Advies nodig oordeelt (artikel 19, tweede lid, van de Landsverordening Raad van Advies)	-	3	3	2	-	1	3	1
Totaal	1	44	34	41	1	34	35	35

¹De adviesverzoeken die zijn ingetrokken c.q. geretourneerd zijn niet hierin inbegrepen.

²De adviezen die in een jaar zijn uitgebracht en die betrekking hebben op adviesverzoeken die de Raad in het voorgaande jaar heeft ontvangen, zijn niet hierin inbegrepen.

³Deze verslagperiode heeft betrekking op de periode 10 oktober 2010 tot en met 31 december 2010.

⁴Een van de adviesverzoeken had betrekking op twee ontwerpvergelingen. Ten aanzien van beide ontwerpvergelingen is een advies uitgebracht.

BIJLAGE H - Het wetgevingstraject betreffende ontwerplandsverordeningen

	(Initiatief)ontwerplandsverordeningen waarover de Raad in het jaar 2013 advies heeft uitgebracht	Datum uitgebrachte advies	Status per 31 december 2013
1.	Ontwerplandsverordening, houdende een nieuwe wettelijke voorziening ter verzekering van kosten ingeval van ziekte (Landsverordening basisverzekering ziektekosten)	7 januari 2013	P.B. 2013, no. 3
2.	Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Luchtvaartlandsverordening (zaaknummer 2012/010223)	22 januari 2013	R
3.	Ontwerplandsverordening houdende de aanwijzing van de interne accountant (zaaknummers 2012/014677 en 2012/15248)	22 januari 2013	Aangeboden aan Staten 10-4-2013
4.	Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering en de Landsverordening Algemene Weduwen- en wezenverzekering	30 januari 2013	P.B. 2013, no. 24
5.	Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de Winstbelasting 1940 (zaaknummer 2012/062354)	19 februari 2013	P.B. 2013, no. 114
6.	Ontwerplandsverordening houdende regels inzake de grondbelasting (Landsverordening onroerendezaakbelasting 2014)	26 februari 2013	P.B. 2013, no. 54
7.	Ontwerplandsverordening tot aanpassing van de omzetbelasting, het formele belastingrecht en de aanverwante belastinglandsverordeningen	26 februari 2013	P.B. 2013, no. 50
8.	Initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de Scheepstonnagebelasting 2007 en de Landsverordening op de inkomstenbelasting 1943 (2012-2013-027)	24 april 2013	In handen indiener na advies van de Raad van Advies
9.	Initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de Winstbelasting 1940 (2012-2013-028)	24 april 2013	N
10.	Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening van de 14de februari 2013 tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2013 (Eerste Suppletoire begroting 2013) (zaaknummer 2013/19924)	8 mei 2013	P.B. 2013, no. 100
11.	Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening aanmeldingsplicht van grensoverschrijdende geldtransporten (zaaknummer 2012/7493)	7 juni 2013	R

	(Initiatief)ontwerpplandsverordeningen waarover de Raad in het jaar 2013 advies heeft uitgebracht	Datum uitgebrachte advies	Status per 31 december 2013
12.	Ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot wijziging van de landsverordening van de 14de februari 2013 tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2013 (Eerste Suppletoire begroting 2013) (zaaknummers 2013/039120, 2013/042866 en 2013/041009)	21 augustus 2013	P.B. 2013, no. 100
13.	a. Ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2014 b. Ontwerpnota van wijziging op de ontwerpplandsverordening tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2014 (Zitting 2013-2014-034) (zaaknummer 2013/62509)	29 augustus 2013 6 november 2013	P.B. 2013, no. 113
14.	Ontwerpplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening Universiteit van de Nederlandse Antillen	17 september 2013	P.B. 2013, no. 96
15.	Ontwerpplandsverordening houdende wijziging van de Landsverordening toelating en uitzetting en de Eilandsverordening leges, precariorechten en retributies Curaçao 1992 (zaaknummers 2013/031868 en 2013/041413)	15 oktober 2013	P.B. 2014, no. 17
16.	Ontwerpplandsverordening houdende vaststelling van de jaarrekening van Curaçao voor het dienstjaar 2010	9 oktober 2013	Staten moeten nog verslag uitbrengen
17.	Initiatiefontwerpplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening beperking tabaksgebruik (Zitting: 2013-2014-036)	25 november 2013	In handen indiener na advies van de Raad van Advies
18.	Initiatiefontwerpplandsverordening houdende wijziging van de Landsverordening Sociaal Economische Raad (Zitting 2013-2014-035)	6 november 2013	In handen indiener na advies van de Raad van Advies

	(Initiatief)ontwerplandsverordeningen waarover de Raad in het jaar 2013 advies heeft uitgebracht	Datum uitgebrachte advies	Status per 31 december 2013
19.	Ontwerplandsverordening tot aanpassing van een aantal landsverordeningen in verband met de troonopvolging (Landsverordening troonopvolging) <i>(zaaknummer 2013/019759)</i>	23 oktober 2013	R
20.	Ontwerplandsverordening houdende de vaststelling en goedkeuring van de wijziging van artikel 9 en 40 van het Centrale Bankstatuut voor Curaçao en Sint Maarten <i>(zaaknummer 2013/55401)</i>	17 december 2013	R
21.	Ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening van de 14de februari 2013 tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2013 (Tweede Suppletoire begroting 2013) <i>(zaaknummer 2013/059952)</i>	6 november 2013	P.B. 2014, no. 27
22.	Ontwerplandsverordening houdende wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Opiumlandsverordening 1960 <i>(zaaknummer 2013/051665)</i>	17 december 2013	R
23.	Ontwerplandsverordening houdende wijziging van de Sanctielandsverordening (uitbreiding grondslag sancties) <i>(zaaknummer 2013/058428)</i>	3 december 2013	R

A: Het ontwerp is bij de Staten aanhangig gemaakt

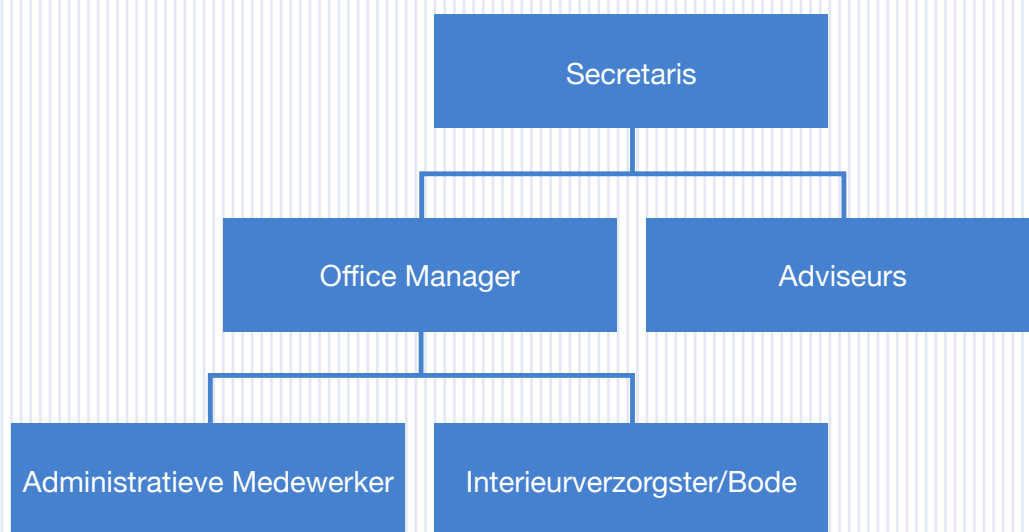
G: Goedgekeurd door de Staten

N: De (initiatief)landsverordening is (nog) niet bekend gemaakt in een Publicatieblad

R: Bij de regering

Bijlage I - Organogram en samenstelling van het Secretariaat van de Raad van Advies van Curaçao

Organogram van het Secretariaat van de Raad van Advies van Curaçao



Samenstelling van het Secretariaat

Secretaris

Mevrouw mr. C.M. Raphaëla

Office Manager

Mevrouw J.B. Elvilia-Seedorf

Adviseurs

Mevrouw mr. I. Hiemcke

Mevrouw mr. E.F. Morillo-Roosje

Mevrouw mr. N.M. Eugenia

Mevrouw mr. W.A.M. Hu-a-ng

Administratieve Medewerker¹

Mevrouw S. E. Benschop

Interieurverzorgster/ Bode

Mevrouw S.M. Sambo

¹Vanaf 16 september 2013 bekleedt mevrouw S.E. Benschop de functie van Administratieve Medewerker bij het Secretariaat van de Raad van Advies van Curaçao. Daarvoor heeft mevrouw G.G. Daal deze functie bekleed.



RAADVANADVIES VAN CURAÇAO

Architectenweg 1
Willemstad, Curaçao
Tel.: (5999) 461 2678
Fax: (5999) 465 2676
Email: rvadvies@gobiernu.cw